

Küfeke és bóbéteg gyermekeknek.

Gyermeklisztje.

Miként lehet szép női kebelt elérni.

A kebel szépsége a női hájak egyik legelőkelőbbje, melynek adományozásában természet nem mutatja magát pazarlónak. Ennél fogva a hölgyek szívesen fogják tudomásul venni, hogy létezik egy oly teljesen ártatlan szer, melyvel a természet szelid módon kényseríthető, hogy ebben a tekintetben kevéssé fogják felelősen. E szer, mely a finom párisi hölgyvilágban már ismeretes, a **Ratió-féle PILULES ORIENTALES** használatából áll, mely pillülék a leghíresebb párisi orvosok által jóknak vannak elismerve és tényleg ama tulajdonsággal bírnak, hogy a női kebel fejleszti és újra helyrehozzák, a szöveteket erősítik, a vállak csontudorodásait elsimítják és a kebel idomainak egyáltalában diszkrét természetű kölcsönöznek. Hatása abban áll, hogy a táplálékplasztikai anyagokká való alakulását elősegítik, melynek hatására a mellaján megállapodik. Az egy-

szert elért eredmény rendszerint minden külföldös ápolás nélkül megmarad. 9233

Ratió-féle Pilules orientales hatása által azonosul több lesz az arcbőr, szépsége az arcvonások és megifjítva a nő egész lényét.

E pillülék mindenki bevétele; a fejlődésben levő fiatal lény ép úgy, mint a teljesen kifejlődött asszony. Tehát semmi csúsz sem lehetnek a legkevésbé az egészségére ártalmasak. (Törvényesen védve.)

A körülbelül két hónapig tartó gyógyfolyamat könnyű betartani, a megszokott ételmű, legcélszerűbb változtatása nélkül. Ara egy doboznak használati utasítását együtt K 6-45, utánvetel K 6-75. (Székiúdság kiadványai mellett.) Mindazon dobozok visszatartandók, melyeken a gyáros bélyege nincs és melyeken nem áll a következő felirat: "A körülbelül két hónapig tartó gyógyfolyamat könnyű betartani, a megszokott ételmű, legcélszerűbb változtatása nélkül. Ara egy doboznak használati utasítását együtt K 6-45, utánvetel K 6-75."

J. RATIE, Pharmicien, 5. Passage Verdau, Paris. Raktár Ausztria-Magyarországra: részlete: Budapest, **Török József** gyógyszer. Király-u. 12.

POCKET-TELESKOPE.

Uj! Uj!

Uj optikai készülék, melynek segítségével távolra, mértékre lehet látni. Emberek, állatok stb. igen nagy távolságra is felismerhetők. Nélkülözhetetlen vagy kényelmes eszköznek, vadászoknak, erdőszelvények, turistáknak, valamint kirándulások alkalmánál. A Pocket távcső a mellényzsebben való hordásra van összehajlítható és egy elmes szerkezet segítségével bármely időtartamra is rögzíthető. Ara darabonként a pénz állóság bevétele mellett 2 K 40 fill. franco. Utánvetel 60 fill. több. 3 db. ára 6 korona, 6 db. 10 K. Portó külön számított. 9685

KANN IGNÁZ, Wien, II., Lilienbrunn-gasse 17. sz.

KWIZDA féle Korneuburgi marha táppor

Kwizda féle Korneuburgi marha táppor

Eztendő szarvasmarhák és juhok részére. 50 év óta a legjobb táplálékban használtatban van évszázad — hiány s rossz emésztés, a tej javítása és a tehén tejtermelésének fokozására, csontörvénnyel. — 1 kg doboz ára 1 korona 40 fillér, 1/2 doboz 70 fillér. Csak a fenti védjegyvel valódi. Kapható minden gyógyszerárban és gyógyszerkereskedésben. Főraktár: **Kwizda Ferencz János**, cs. és kir. osztr.-magyar, román királyi és bolgár legjelmei udvari szállító, kerületi gyógyszerész, Korneuburg, Bécs mellett.

Magyarországi főraktár: **Török József** gyógyszer-tára, Király-utca 12 és Andrássy-ut 26. 9396

Császárfürdő

BUDAPESTEN 9375
téli és nyári gyógyhely.

Elsőrangú. E kénesvízű gyógyfürdő, páratlan gőzfürdővel és legmodernebb iszapfürdővel pompás ásványvíz uszodákkal, hős és kádfürdővel. Prospektus ingyen bérmentve.

KIVÁLÓ ERŐSÍTŐ-SZER.

Farbenfabriken vorm. Friedr. Bayer & Co. Elberfeld.

SOMATOSE

húsból készült és ennek tápanyagát tartalmazó szelén. könnyen oldható Albumose készítmény a legkiválóbb erősítő-szer

nyelve és a táplálkozásban alkalmazottaknak, ideg-, mell- és gyomorbetegségeknek, betegségeknek, angol kórban szenvedő gyermekeknek, újszülöttnél, nemkülönben

Vas-Somatose

alakjában a sápkórosoknak lesz ajánlva az orvosok által. Vas-Somatose nem egyéb 2% szerves összetételű vasat, a melyen általában a vas az emberi testben van jelen, tartalmazó Somatose. Somatose renklivél gőzjesztési az érvényes. Raktáron van az összes gyógyszerárban és gyógyszerkereskedésben.

+ Soványság +

Szép téli testidomok a mi keleti szépségünk, 1900. évi párisi versenyen kitüntetésre 6-8 hét alatt már 30 fontnyi gyarapodást értek el. Orvos rend. szerint. Szépség- és egészség-remény. Szépség- és egészség-remény. Szépség- és egészség-remény.

D. Franz Steiner & Co., Berlin, 18. Königgrätzerstrasse 68. Főraktár Magyarország részlete: **Török József**, gyógyszer. Király-u. 12.

Nyári és őszi évad 1902. Valódi brünni szövetek.

Egy 3.10 m. hosszú (frt 2.75, 3.70, 4.80 jó szeletnek, mely teljes férfitöltényt (kabát, nadrág és mell-lény) ad, ára csak frt 5.— és 6.90 jobb frt 7.75 finom frt 8.65 legfinomabb frt 10.— legeslegfinomabb)

Fekete szalonlótönyre való szelet 10 frt, valamint feltöltőszövetek, turista-loden, legfinomabb kammarn stb. gyári áron szálit a lelkiismeretesnek és szolidárn elismert posztógyári raktár

SIEGEL-IMHOF Brünben.

Minták ingyen és bérmentve. Mintaszerinti szállítástól kereskedve. A **magyarrendelők előnyei** igen nagyok, ha a szöveteket **egyenesen a fenti üzég gyárhelyén** megrendelik. 9541

SERRAVALLO 9397
CHINA-BORA VASSAL

kiünö helyreállító szer **gyöngök, vérszegénység és lábbadozók** számára. Ajánlva és használva orvosi kiünö ségétől. 1200-nál több orvosi elismeréssel.

Kitünö iz.

Kiünö iz. K. 2.40, 1 literes 4.40.

Arak: 1/2 literes üveg K. 2.40, 1 literes üveg K. 4.40.

Kapható minden gyógyszerárban. **Serravallo J. gyógyszer. Triestben.**

VASÁRNAPI UJSÁG

31. SZÁM. 1902. BUDAPEST, AUGUSZTUS 3. 49. ÉVFOLYAM.

Előfizetési feltételek: **VASÁRNAPI UJSÁG** és **POLITIKAI UJDONSÁGOK** (a Világkrónikával együtt) egész évre 24 korona félévre 12 • Csupán a **VASÁRNAPI UJSÁG** (a Világkrónikával) egész évre 16 korona félévre 8 • A **POLITIKAI UJDONSÁGOK** (a Világkrónikával) egész évre 10 korona félévre 5 • Külföldi előfizetésekre a postai megfizetéstől (vétel) is postafizetésre.

VADNAY KÁROLY.

1832—1902.

AHETVEN ÉVRE terjedő élet, mely **Vadnay Károly** július 27-ikén történt halálával megszakadt, méltó a valódi érdemek koszorújára. Az öreg író az utóbbi időkben csendes visszavonultságban folytatta munkásságát s régibb szereplésének közvetlen hatása immár alig érzett, de teljes elismerés vette körül, valahányszor megjelent az írók és tudósok közt, visszaemlékezést, vagy hirlapi kritikát, azok pedig most az irodalomtörténet jeles alakjai közé helyezi. Nem volt vezér, nem hagyott hátra elsőrendű alkotásokat, hanem olyan képesség és erő volt, melyvel évtizedekig találkoztunk irodalmunkban, közéletünkben és mely széles körben birt érvényesülni. A mit a szépirodalom számára alkotott: regényt, elbeszélést, visszaemlékezést, nekrológot, kritikát, azok a maguk idejében irodalmunk javához tartoztak, a mit pedig mint szerkesztő tűzött ki feladatúl és teljesített is, azzal közéletünkben, a jó ízlés fejlesztésében, a hirlapirodalom színvonalának emelésében tiszteletreméltó munkát végzett. **Vadnay** bátorító és biztató szava, rendtartó képessége, jó ízlése és miveltisége pontosult össze abban a működési körben, melyben az írókkal, és a közönséggel egy naponként megjelent szépirodalmi lap útján jutott kapcsolatba.

Pestre jött és a szépirodalommal kezdett foglalkozni. Versekert írt **Sugár Kálmán** alnéven, később saját neve alatt elbeszéléseket. Ezekben félreismertetlen tehetség nyilatkozott és Nagy Ignác helyet adott neki a «Hölgyfutár» című lapjánál. Nagy Ignác halálával a lap szerkesztését **Tóth Kálmán** vette át 1856-ban, de **Vadnay Károly** vitte a tényleges szerkesztést. A lapot főleg a női közönség kedvelte. Itt kezdődik **Vadnay**nak az a mélyebb hatása, melyet mint szerkesztő gyakorolt mind az írókra, mind az olvasó közönségre. A «Hölgyfutár» azonban válságokba jutott, Nagy Ignác özvegye eladta, más kezekbe jutott s nemsokára megszűnt. **Vadnay** ezután külföldön utazott. Később **Tóth Kálmán**, ki költeményeivel, színműveivel és a

«**Bolond Miska**» szerkesztésével a legnépszerűbb írók egyike lett, szépirodalmi napi lapot alapított «**Fővárosi Lapok**» czímen, **Emich Gusztáv** kiadásában. A laphoz, annak megindulása után nemsokára (1864), **Vadnay Károly** nyerte meg szerkesztőnek. Ettől fogva összeforrt **Vadnay** munkálkodása a magyar hirlapirodalom fejlődésével, a keletkező írói tehetségek feltünésével, kiket szeretettel támogatt s kik lapját szívesen kerestek fel. De vonzódtak hozzá azok is, a kiknek már megállapodott és ünnepelelt nevek volt az irodalomban.

A «**Fővárosi Lapok**», mint szépirodalmi napi lap, merész vállalkozás volt oly időben, mikor a politikától várt a nemzet mindent, de épen a hatvanas évek elején meg is csalódott benne.

BUDAPESTI GYÁRAK ÉS CZÉGEK.

KNUTH KÁROLY
mérnök és gyáros.

Cs. és kir. fensége **József főherceg** udv. szállítója.

Gyár és iroda: **Budapest, VII. ker., Garay-utca 10.**

Központi víz-, lég- és gőzfűtések, légszusz- és vízvezetékek, csatornázások, szellőztetések, szivattyúk, vizerőművi emelőgépek stb. 9277

Tervek, költségvetések, Jövedelmi előirányzatok gyorsan készíttetnek.

ELSŐ MAGYAR ÜVEGGYÁR
RÉSZVÉNY-TÁRSASÁG.

Budapest, V. ker., Ferencz József-tér 8. sz.

Kristályüveg készletek, remek virágvázák és alkalmi dísz tárgyak.

Üzlethelyiségünk nem a Lánchíddal szemben, hanem az Akadémia mellett a Béla-utca sarkán létezik. 9517

LOHR MÁRIA ezelőtt **KRONFUSZ** 9404

csipke, vegyeszeti tisztító- és műfestő-intézete megnagyobbított eröművi szőnyegporló és szőrmearu megóvó-intézettel. — Megbízások átvételnek:

VIII., Baross-utca 85. sz. saját házában levő gyárban és a következő főközpontokban: IX., Calvin-tér 9. V., Harmineczad-utca 3. VI., Terecz-körút 39. VI., Andrássy-út 16. Telefon 57—08. VIII., József-körút 2. szám. Telefon 57—08.

DAVID KÁROLY ÉS FIA doboz-papíráru és szab. fémkapocsgyára

Budapest, I., Mészáros-utca 38. Telefon 91—48.

Gyárt nagybani előállítására következő új czikkeket

A legmodernebb családi dobozokat és íráshozókat (felvételpapírokkal és borítékokkal), névjegy-kártyákat, gyászlapokat, gyászleveleket, gyászleveleket, saját gyártmányú fémsarkokkal ellátott rajz- és fémsarkokkal, székény-csipesz és torlaszpapírokat, továbbá papírtányérokat, plakátok és különböző összehajtható dobozokat.

Állító kiállítás a fenti czikkekből a városi iparcsarnokban megtekinthető. 9307

Rozsnyay Mátyas chininczukorkája ízletlen chininből.

Legjobb szer láz, váltó-láz, malária ellen, különösen gyermekeknek, a kik keserű chinint bevenni nem képesek.

Láz ellen! Nem keserű!

Többszörösen kiünötte, 1869-ben a magyar orvosok és természetvizsgálók főmei vándorgyűlésén 40 arany pályadíjjal jutalmazva.

Törvényesen valódi, ha minden egyes piros osomogolópapíron **Rozsnyay Mátyas** névalírása olvasható. Utánsatoktól óvakodjunk

Főraktár: Budapest TÖRÖK JÓZSEF gyógyszer-tárában, valamint minden gyógyszer-tárban.

Továbbá a készítőnél: **Rozsnyay Mátyas** gyógyszer-tárban, Arad, Szabadság-tér.

Budapesti RÖSER tanintézet.

Alapítótott 1853-ban. — Tanulók száma 16.135.

3 osztályu nyilvános felső kereskedelmi iskola.

4 osztályu nyilvános polgári iskola.

Nevelő-internátus.

Beiratás: augusztus 30-tól szeptember 5-ig. 9191

Értesítőkönyvet küld: **RÖSER JÁNOS** igazgató, BUDAPEST, VI., Aradi-utca 10. sz.

Erdélyi fényképe

VADNAY KÁROLY.

A közélet sivár volt és fenyítő hatalommal találkozott, mielőtt buzdogni kezdett. A nemzeti érzést, a sóvárgó vágyakat a kevés számú lapokban szigorú cenzúra némitotta el. Lapjaink iránt leginkább a politikusok érdeklődtek, de őket sem elégitette ki, hogy mindig a sorok közt kellett olvasni. Volt még néhány divatlap olvasni valókkal. Általában hírlapirodalmunkban nem volt elevevény, szűk körben mozgott, hiába működött közre benne a publicisták, a politikusok, az írók hatalmas gárdája. Hiányzott a sajtó szabadsága, de nélkülözték a lapok az élet lüktetését, az egymást váltó napok aktualitását és élvezhető formában való előadását annak a kevés eseménynek is, a mi történt.

Jó írói névvel fogott már a «Fővárosi Lapok» szerkesztéséhez Vadnay. Rábizta Tóth Kálmán, ki inkább a költészetnek szeretett élni, később pedig képviselőségre is elfogadta. Elevevény volt Vadnay a lapba s a mindennapi élet eseményeit gyűjtötte a szépirodalmi olvasmányok mellé. Megjegyzései, ötletei, műveltsége, szelleme és jóízűsége csakhamar kedvelté tették a lapot, mely terjedelmére kicsiny volt ugyan, de fűgőn végezte dolgát napról-napra és gondoskodott olvasói kielégítéséről olvasmányokban, közleményekben. Csaknem harminc évig, 1893-ig szerkesztette Vadnay a lapot, melynek minden sorát megvizsgálta, napi érdekű rovatainak legnagyobb részét pedig maga írta. Nagy munkaereje mellett ébersége mindenre kiterjedt, az élet összes ágazataira s volt ideje foglalkozni a tehetségekkel, kiknek jóindulatára szükségük volt. A lap így csakhamar elterjedt s a családok szívesen látott vendégévé vált.

A lap ébersége nyilvános- és társaséletünk iránt, kritikája az irodalomról, művészetekről, olykor pedig vitatkozásai és felszólalásai szép hatáskört vívtak ki magának és szerkesztőjének. Vadnayt a Kisfaludy-Társaság, az Akadémia tagjai közt vette, a Petőfi-Társaság, melyet oly irók alakítottak, kiknek nagy részét ő vezette be az irodalomba, tiszteleti taggá választotta. A Nemzeti Színháznál hosszú ideig dráma-bíráló tiszteletet töltött be s a magyar írók segélyegyletének titkárságát haláláig vitte nagy szeretettel és felebaráti érdeklődéssel azok iránt, a kiket segélyezni kellett. Mint szerkesztőnek az is érdeme, hogy az úgynevezett tárcázik-kek közléseivel a hírlapok közleményeinek változatosság tételében előjárt és egy addig elhanyagolt irodalmi ág művelését általánossá tette.

Szülővárosa, Miskolc sem maradt el az elismerésben, egyik képviselőjévé választván.

Mint szerkesztő bármily nagy munkásságot fejtett is ki, az önálló szépirodalmi alkotásokra épen e miatt alig gondolhatott. E hosszú időből csak néhány elbeszélése maradt. Értékesek kritikái, melyeket világosan és könnyű tollal írt, valamint életrajzai elhunyt nevezetességekről, nemkülönben akadémiai jelentései pályázó művekről. Mielőtt még a «Fővárosi Lapok» megindult volna, Pompéry János «Magyarország»-jába és Kovács Lajos «Független»-jébe írt sokat, leginkább tárcázikokat. Egy-egy cikkét közölték a hetenkint megjelent lapok a hét eseményeiről. Jókai állandó dolgozó társának szerződött a «Hon»-hoz, a tárczarovat vezetésére. Színházi bírálatának nagy része itt jelent meg. A «Fővárosi Lapok» szerkesztésétől 1893 újév napján vontult vissza. Írói társai, a művészek, az irodalombarátok melegen búcsúztak el a régi helyéről távozó szerkesztőtől, de üdvözölték a jeles író, kit a szépirodalom most már visszanyert. A hivatalos lap, a «Budapesti Közlöny» szerkesztője lett ugyan, de ettől elég

ideje maradt a szépirodalom művelésére is. Vadnay csakugyan visszatért a szépirodalomhoz, derék könyveket írt, a régi időkre vonatkozó jegyzeteit és visszaemlékezéseit is feldolgozta. Fájdalom, hogy egészsége megrendült. Az utóbbi években írói társai már csak ritkán találkozhattak vele személyesen.

Az ötvenes években a «Hölgyfutár»-ban és a «Délbáb»-ban megjelent elbeszéléseiért szerette meg az olvasó közönség. Ezekből «Beszélyek» című alatt kiadott két kötetét különösen a nők méltányolták. Megerősödve, írói tulajdonokban gazdagodva, és az elbeszélés kellemes és közvetlen hangját elsajátítva, 1862-ben «A kis tündér» mint nem mindennapi regényíró utatja be. Következett még több regénye rövid időközökben, melyekben az élet festése, az előadás megnyerő volta, a választékos stíl és a formaérzék Vadnayt a magyar olvasók kedvencévé tették. Ezek a regények: «Eszter, a szép kardalokló», «Eladó leányok». Hosszabb szünet után, csak 1878-ban írta «A rozs szomszéd» című regényét. E közben, 1866-ban a Kisfaludy-Társaság, 1872-ben az Akadémia tagja lett, s e társaságokban emlékbeszédeket, korrajzokat olvasott föl. Az Akadémián «Az első magyar társadalmi regény» című tanulmányt foglalta el helyét. «Emlékbeszéd Frankenburg fölött» «Emlékbeszéd Kovács Pál fölött», szintén akadémiai értekezések. A Kisfaludy-Társaságban Tóth Kálmán érdemeit tárta föl szerető melegséggel és «Elmult idők» címen a szabadságharc után következett szomorú világról szökött. Az «Elmult idők» címen kiadott önálló kötete korrajzi irodalmunk javából való. «Éva leányai» című regényét a Kisfaludy-Társaság adta ki 1891-ben; «Hosszú esték» című beszélyeiből egy gyűjteményt 1890-ben a Műbarátok Köre adott ki. «A besorozott» és «Immaculata grófnő» című regény egészítik ki az utóbbi időkben megjelent köteteit.

Miskolc városának déli kerületét három országgyűlésen képviselte, mint a szabadelvűpárt tagja. A képviselőházban is főleg irodalmi és művészi ügyekben szökött föl. Képviselői állásáról 1893-ban, mondott le, mikor a hivatalos lap szerkesztését átvette.

Hetvenedik évének napján, néhány héttel ezelőtt, az öreg író írói társai, tisztelői sokan felkeresték őszinte, szíves üdvözléssel; akkor még nem lehetett gondolni, hogy gyöngékedése a közeli véget jelenti. Szellemi frissége ép volt, az üdvözlő levelekre finom udvariassággal és szellemesen válaszolt. Julius 27-ikén történt aztán, hogy örökre elbúcsúzott a derék magyar író, ki működésében annyi buzgósággal és határozottsággal szolgálta a közügyet, a hírlapi-irodalomnak annyi hasznos szolgálatot tett, a szép és izlés kultuszához mindig hű maradt és irataiban, könyveiben maradandóvá tette emlékeztét.

LISZT FERENCZ SZOBRÁNÁL.

Weimar, 1902 május 31.

Idegen sár birta tested,
Idegen kéz ásta,
Idegen föld hideg hátán
Áll alakod mása.
Hazádnak az üdvözlését,
Azt hozom Te néked,
Ne bígyj minket hálátlanak,
Szeret a Te néped.
Ha én a Te szobrod lennék
Nem állnék itt vesztve,
Leszállnék szép holdas éjjel,
Ha fán harmat reszket,
Megindulnék hazafelé
Hegyet, völgyet járva,

Nem bánám, ha félnék lakó
Kaput, ajtót zárna.
Nem bánám, ha asszony, gyermek
Félve összebújna,
S rémült várór bánya fokán
Riadókat fájna. —
Míg hazámat el nem érném,
Éjjel, nappal járnék
S által lépve szép határat
Csendesesen megállnék . . .
Dehogyan állnék! Dehogyan állnék!
Leborulnék térdre,
Isten minden ajándékát
Szent hazámnak kérve!

Gróf Zichy Géza.

A HULLÁM.

A messze tenger lágy ölében
A hullám melán szendereg
S míg fenn vihar dühög sötétlen,
Szó bővös álomképeket.

Boldogságban elmerülve
Csodál rejteket kincsgarmadát,
Mely, bár le nem hat nap deréje,
Éjét büszkén ragyogja át.

S ha ébredés s kegyetlen szirtok
Kökeblén léte megszakad,
Mit bánja! hisz ezernyi kincsnek
Volt birtokában ott alatt.

Hisz fékevesztett, gyors futása
Ha egy világot lepne be,
Még sem lehetne gyógyulásra
Ébredtén támadt mély sebe.

Bár nyugathatnám én is szivedben,
Mint hullám tenger lánj ólén,
S ragyogna, elbűvölve lelkeim,
Szerelmed hajnalfényt körém.

A lét viharzó tombolása
Nem háborgatná menhelyem,
Csak elringatna álmodásba,
Mint altató dal, csendesen.

Ott, szíved mélyén szenderegve,
Feledném, sorsom mily szegény
S elálmodnám: mi rejte benne,
A kincs, gazdagság mind enyém.

Majd, elrabolván ébredésem
Az álmodott dús kincseket,
Boldogság volna elenyésznem
Szilaj tenger hullámaképen
Az élet szirtjei felett.

Szabados Ede.

JANKÓ JÁNOS.

1868—1902.

A magyar néprajzi tudományt nagy veszte ség érte Jankó János elhunytával; kiváló hitvatottság és tehetség, sokat ígérő erő szűnt meg munkálkodni a fiatal tudós hirtelen bekövetkezett halálával.

Kevés magyar tudós volt, a kinek nevét oly hamar megismerte volna a nagyközönség, mint Jankóé. És ez annyival feltűnőbb, mert magának a néprajznak neve is elég új még hazánkban. Herman Ottó Magyar Halászata volt az első módszeres néprajzi mű magyar nyelven. A néprajzot mellékesen, vagy inkább a néprajz- nak mellékágit műveltek ugyan egyes nyelv- és történettudósaink, de oly széles alapon, mint Herman, az összehasonlító módszernek oly szabatos alkalmazásával senki sem nyúlt a magyar néphagyományhoz. Példája sokáig nem talált követőkre. Pápay Károly, a Szibériából visszatért fiatal tudós mutatkozott volna ilyen- nek, de ő csakhamar Reguly sorsára jutván, a magyarság ősmúltjának a jelenbe is átnyúló emlékei, a népelet jellemző tárgyai hiába várták gyűjtőiket és magyarázóikat. De nem is csoda. A néprajzi kutatás sok ügyvel- bajjal, fáradsággal és költséggel jár. Itt nem

elég beleülni a kényelmes dolgozó-szobába és az íróasztal mellett merítgetni a mások nyitotta forrásból. A néprajzi kutatónak egyebet közt jó szemre, bátor szívre és erős lábra van szüksége, meg kell látnia a neki valót, hozzá kell ahhoz jutnia, sokszor merész fogások árán, és nyakába kell vennie hetedhét országok árán, és egyetlen tárgynak szerepéről helyes véleményét alkothasson.

E tulajdonságok birtokában indult meg aztán Jankó a Herman jelölte úton. Eleinte kisebb feladatokon próbálta ki erejét s a leíró néprajz körébe vágó közlésekkel bizonyította be, hogy apjának, a festőművésznek, a tősgyökeres magyar népi alakok kitűnő rajzolójának látását ő is örökölte. Még egészen fiatal ember volt, mikor Kalotaszeg magyar népéről szóló munkája megjelent s az itt-ott felhangzó erős kritika mellett is, mint az első magyar néprajzi monográfia, mindjárt figyelemben részesült. Csakhamar követte ezt Torda, Aranyoszek és Toroczkó magyar népének ismertetése. Innen kezdve egymást érik tudományos kiadványai, mind fejlettebb módszerről és egyre szele- sebb körültekintésről tanuskodva. Jó hasznát veszi már ezeknél is földrajzi iskolá- zottságának, melyhez Lóczy Lajos által jutott, nem különben embertani ismereteinek, melyekre Török Auréltól tett szert. A millennium idején már legjobb nevű ethnographusaink kö- zött volt és őt bízták meg a kiállítási falu rendezésével. Ennek a feladatnak emberül megfelelt és gyűjtői képességének, valamint munkabírásának fényes próbát adta. Minden követ megmozdított, hogy a kiállítási falu tár- gyai ne menjenek újra szanaszét az országba, hanem oda, a hova valók: a Nemzeti Múzeum néprajzi osztályába. De már valamivel koráb- ban, 1894 óta, őt magát is ezen osztály szolgál- táiban találjuk. És a mint átvészi Xántus János örökségének gondozását, az eddig szeré- nyen meghúzó, eldugott gyűjtemények nap- világra jönnek és folyton-folyvást gyarapodnak. Az újabb és rendszeresebb gyűjtéseket lázas munkával maga végzi vagy intezi. Ifjú éveinek java része ebben a terhes munkában telt el.

A kiállítási falu házaival foglalkozván, elke- zedte a régi magyar építkezésmód kérdését tanul- mányozni s erről is az első monográfiát neki köszönhetjük. Munkája, mint később még akár- hányszor, ellenvéleményt támasztott s az ügy még most sincs elintézve. De Jankónak tudásá- ról és lelkiismeretes kutatásáról ez a könyv is meggyőző bizonyosságot szolgáltat.

Rendkívül rövid idő alatt, megfeszített mun- kával rendezte szintén a kiállítás idején a mis- sióktól eredő gazdag néprajzi gyűjteményt a Nemzeti Múzeum előcsarnokában és gondja volt rá, hogy ez a szép anyag se veszessen el a múzeumra nézve.

Így dolgozott lankadatlanul, tervszerűleg és ritka szaktudással a néprajzi osztály önálló- sításán. Ez volt életének főcélja, eszménye, s mintha érezte volna, hogy nem lesz sok ideje hozzá, pár év alatt évtizedek mulasztásait igye- kezett pótolni. Első sorban az ő érdeme, hogy a néprajzi múzeum valóságos kincsesháza lett a tárgyakban és formákban élő magyar nép- hagyományának.

E hasznos alkotó tevékenység közben kapott megbízást Zichy Jenő gróftól Közép-Ázsiába vezetett első expedíciója eredményeinek ismer- tetésére. Ennek a megbízásnak köszöni létét az a testes kötet, mely az említett expedíció gyű- jtésének néprajzi részéről számol be. A siker azonban csak félsiker volt, mert önszemelet hiányában — Jankó még akkor nem látta Köz- ép-Ázsiát — a könyv nem maradt meg héza- gok és tévedések nélkül. De ez csak előkészü- lés volt nagyobb vállalkozásra. A tudomány- kedvelő gróf új expedíciót szervezett és ebbe Jankót kérte föl néprajzi kutatónak. Az expedi- ciónál szép sikerrel járt. Közép-Ázsiának czélba vett vidékein kívül beutazta Orosz- és Finnországot s tudományos eredményekkel megrakodva tért vissza Magyarországra. Ennek az útnak néprajzi eredményei legkorábban láttak napvilágot: ismét Jankó volt az, a ki előállt a kész művel. Műve újra vihart okozott, sőt ezúttal zajosabbat minden előzőnél, s nem is tagadható, hogy tárgyalásmódjával rászolgált az ellen- mondásokra, ezenfelül pedig tárgyi tévedések is vannak benne. Az őshaza helyének meghatá-

JANKÓ JÁNOS.

rozásában pl. igen ingatag talajra: három hal- névre épít, a melyeknek pedig magyar (finn- ugor) eredete nagyon is kétséges. Mind a mel- lett több bírálója, — mint pl. Schuchardt gráci egyetemi tanár — ezt a munkát a ma- gyar tudományos irodalom nagy nyereségének ítélte. Valóban e munkájával emelkedett Jankó egészen a mai tudomány színvonalára nem- csak módszerét tekintve, hanem azáltal is, hogy Herman Ottó munkáját sok részben kiegészíti a magyar őshalászat multjának földerítése kö- rül, midőn ennek orosz földi előzményeit és kapcsolatait nyomós adatokkal iparkodik ki- mutatni.

Szaktudományának igazi és lelkes képviselője volt. A néprajzi osztályt, mely az ő munkálkodása folyamán született meg, az ethnographusok rendes tanyájává tudta tenni. Szorgos figyelem- mel volt az osztálynak minden érdekére s mint jeles múzeumszervezőt, külföldön is jól ismer- tek. Az «Ethnographiát», a néprajzi társaság értesítőjét az osztály kötetlékébe vonta s közle- ményekkel gazdagította. Mint a múzeumok országos felügyelője, szintén egész embert kívánó munkát végzett. S ezenfelül buzgó és régi titkárja volt a Földrajzi-Társaságnak. Az embertan köréből is jelent meg egy pár mun- kája, így az 1900. évben Párisban bemutatott «Magyar Typusok» című könyv, nálunk ismét első a maga nemében. Újabbban meg akarta írni a Balaton néprajzát is s e végből számos tanul- mányutat tett a Balatonhoz. Nagyjában kész műve — talán főműve — halála után fog meg- jelenni.

A sokféle szakadatlan munka azonban meg- örülte a nagy erélyű és jeles készségű tudóst. Egy idő óta idegei felmondtak a szolgálatot és a mult napokban megdőbvenve láttuk barátait, hogy nem a régi többé, 34 évével megtört, össze- roskadt, mikor a csezhöz fölért. A küzdelem, az izgalom kifárasztották, s ez már az orosz út idején is mutatkozott nála. Tomszkból írta ne- kem 1898 szeptember 25-ikén: «Ellég volt, épen elég volt. Félre állok, nem küzdök többé. Nincs rá erőm. Az osztályt át nagyon kimerített». Munk- ság életének szép példája és becses alkotásai mindig fenn fogják tartani emlékeztét.

Vikár Béla.

LISZT FERENCZ WEIMARI SZOBRÁNÁL LELEPLEZÉSE.

Nemrég leplezték le Weimárban Liszt Ferenc szobrát, mely alkalommal a fiatal nagyherceg nagyszabású ünnepélyekkel tisztelte meg a leg- nagyobb magyar zenész emléket, de egyszer- mind a magyar nemzetet is.

De senki sem érezte magát idegennek. A gyar- mati hadseregek képviselői ott vannak elszál- lólva London óriási parkjaiban: a hindosz- tániak Hampton Courtban, az ausztráliaiak és afrikaiak az Alexandra-palota parkjaiban s azok- ban a hóféhér nagy városokban, melyek mintegy

gok s a válogatott társaság meghatottan hall- gatta Lisztnek két jeles szerzeményét, egy kar- éneket és egy himnust, melyekkel az ünnepélyt megnyitották. Az első koszorút a szobor talap- zatára a nagyherceg sajátkezűleg helyezte, ki nagynénjei — Mecklenburg-Schwerini Albert hercegné és Reuss hercegné kíséretében lépett a szobor elé. A második koszorút gróf Zichy Géza a magyar kormány nevében tette a szo- borra, utána a «Nemzeti Zenede» koszorúztát és egy pálmagát, melyet a jó barát feledhetetlen barátjának hozott s melynek a Zichy-család színeiből összeállított szalagján remek arany- himzésben csupán e név volt olvasható: «Géza». Gróf Zichy Géza rövid, de magas beszédben tolmácsolta a magyar kormány üzenetét, s mi- dőn végül eme szavakat mondta: «Liszt Fe- rencz, hazád üdvözlését küldi néked!» a hall- gatóság közül többen könnyekre fakadtak. Azután következtek koszorúkkal a magyar zene- akadémia küldöttsége, Saint-Saëns és többen s a szobor talapzata lassanként virágmezővé válto- zott.

A leleplezés után a nagyherceg udvari ebé- det adott, melyen az udvari személyeken kívül az összes küldöttségek részt vettek. Este az udvari színházban díszelőadás volt, Liszt Ferencz «Erzsébet» oratóriumát adták elő az egész udvar és a meghívott társaság jelenlé- tében.

A nagyherceg nem mulasztotta el tüntetően kifejezést adni a magyar nemzet és az elhunyt nagy mester iránti tiszteletének, midőn az ünnepélyek alatt a magyar nemzeti színű lobo- gót mindenütt mint uralkodó színt emelte ki. Ilyen lobogó volt feltűzve a Liszt Ferencz szobra fölötti póznára, ilyen díszítette a nagy- herceg sátrát és azonkívül mindenütt ott len- gett a számos díszes lobogó között a magyar trikolor, hirdette a világnak, hogy az, kinek most egy művelt nemzet szobrát emelt, magyar volt s hogy míg e földön zeneművészetét lel- kesülő emberek lesznek, élni fog Liszt Ferencz halhatatlan műveiben a magyar név dicső- sége is.

Mellékelt képünk azt a jelenetet ábrázolja, midőn gróf Zichy Géza a magyar kormány nevében megkoszorúzza Liszt Ferencz szobrát.

N.

ÖT VILÁGRÉS Z EGY VÁROSBAN.

London, 1902 július 21.

A koronázáshoz készült London pompája kö- zött is az hatott az emberre a legmélyebben s a legnagyobb erővel, a mi nem látvány csupán, hanem a mi eszméket képvisel, gondolatokat fejez ki. Ebben látom magyarázatát annak, hogy ez az óriási város, melynek annyi szép és nagylát- ványban volt már része, hogy közbömbös lehetne a legkritikább dolgok iránt is, mégis olyan lan- kadatlan érdeklődéssel veszi körül az idegen világrészekből most ide sereglett gyarmati esa- patokat. Igaz, mint csupán látványosság is rendkívüli ezen mindenféle színű és fajú kato- náknak csoportja, de fő mégis az az eszme, hogy ime, azok az embermilliók, kiknek képviselét- ben ezek idejöttek, mind a brit birodalom alatt- valói és hogy az angol nép ezeket nem csak meghódította, hanem nagy emberi javokban is részesítette. Megadta nekik a polgárjogot s az indus, a szegény félvad néger és fidsi-szigeti lakos az angol birodalom polgára lett s az angol hatalom védelme alatt áll; megadta nekik a civilizáció áldását; megtanította az abc 28 betűjének ismeretére, mely aztán minden egyéb titok ismeretére élvezet bennünket s végül megtanította a vallására. S ha ezek a kötelek években át rejtve vagy feledeve vannak is a min- dennapi élet szemléloje előtt, most egyszerre láthatóvá váltak, a mikor egyenlő hódolattal hajol meg az uralkodó előtt az európai alatt- való, a hinduk selyemfátyolba burkolt, éksze- rektől ragyogó homloka, a szigetlakók tövises sórénytel borított feje, az afrikai néger, a toll- bokréta amerikai indián. Igazán öt világrész egy városban.

De senki sem érezte magát idegennek. A gyar- mati hadseregek képviselői ott vannak elszál- lólva London óriási parkjaiban: a hindosz- tániak Hampton Courtban, az ausztráliaiak és afrikaiak az Alexandra-palota parkjaiban s azok- ban a hóféhér nagy városokban, melyek mintegy

varázsütésre támadtak a zöld gyepen, kerek meg kúpalakú sátrakból, s otthonává váltak a messze világok vándorainak. Mert hiszen csak ki kell hajolniok fűtős, gyorsas, vagy sörényes fejüknek a sátorból, mindenünnen baráti, polgártársi üdvözlöt inogtatni feljükk.

De micsoda óriási változatossága van a kölcsönös üdvözlésben annak a viszonyoknak, a mi-ben a két fél áll egymáshoz! Míg a fehér gya-potkőntösbe burkolózott ébenfekete *nigeriai* katona szinte féltékeny lesi, hogy ugyan a "fehér emberek" méltatják-e elfogadásra azt a köszö-nést, a mely az ő sötét arcán olyan széles mo-solygással jelenik meg, hogy mind a 32 gyöngy-fehér foguk megcsillan bele, — addig az indiai *sikh* például nagy leereszkedést tanúsít, ha el-fogadja az elője nyújtott kezét. Talán nem épen csak személyes gögből ilyen tartózkodó, hanem vallásosságából is. Ne bizakodjunk el; nem olyan nagy szerencse ám a hindu, afgán és parzi föld fára, ha velünk érintkezhetik. Ellenkező-leg. Sőt azt mondják, hogy majd ha innen haza-

S néha a mi nálunk dicsőségszámba megy, náluk majdnem vétek. Megmutatták például nekik Spitheadben, a hol a hajóraj szokott állomásozni, Anglia egyik legnagyobb hajóépítő mérnökének arcképét, a ki annyi hajót épített, hogy azokon együttvéve majdnem egy millió embert lehetne elszállítani. Jemadar Sahib Afzul khán csak megcsóválta szép okos fejét, hogy a selyem-turbán drágakövei csak úgy rezegtek a napban s aztán azt kérdezte a kapi-tánytól: «És mondd, uram, különben derék ember lett volna ez a te honfitársad?» A kapitány persze azt sem tudta, holt-e vagy eleven erre a kérdésre. «Mert ha másképp jó ember volt, — folytatta a khán, — akkor imádkozni fogunk érte, hogy Isten adjon neki ünnevesnapot, a miért olyan sok embernek út nyitott a ten-gerre, a hova a kegyelmes istenek nem rendel-ték az embert.»

Még valami van, a mi miatt lenézés tárgya az európai ember ezek szemében: a miért este későn még fenn van. Azt mondja az indiai:

nyájas hallgatói ezt suttogják: «Jó falat lesz, fiatal és hűsös!»

De hogy mégis mily eredményt értek el a misszionáriusok, az a csodával határos. Igaz, hogy eleinte még a szeretet ébredező érzése is abban nyilvánult a szigetlakóknál, hogy a körükbe érkező papot tiszteletteljesen kínálták meg egy-egy emberkarral ebédre, de utóbb csakugyan annyira felébredt bennük a lelke-sedés az iránt, a mit a misszió emberei tanítottak, hogy egy itt élő hittérítőről maig is emle-getik, micsoda buzgó hallgatósága volt: a mint a vadak hallották, hogy a szomszéd városban fog prédikálni a pap, igyekeztek, hogy el ne késsenek s ott is voltak a helyszínén már két héttel előbb.

Azonban nem egy-két szürke fénykép elmosódó rajzaiban, hanem színes és mozgó fényképek hosszú sorozatában kellene bemutatnom a sok-féle idegen nemzetiségű seregeket, úgy a mint gyakorlatokat tartanak, vagy mulatnak; de azért magát a gondolatot az sem teszi kisebb-

LISZT FERENCZ SZOBRÁNAK LELEPLEZÉSE WEIMARBAN. — Gróf Zichy Géza megkoszorúzza a szobrot.

mennek Hindosztánba, valamennyien alsóbb kasztba jutnak, mivel kettős vétket követtek el szent könyveik ellen: először is átmentek a tenger vizén, aztán pedig tisztátlan fehér emberekkel érintkeztek, a kik meg nem elégsznek a tiszta növényi táplálékkal, hanem állatokat ölnek le, vértel fertőztetik be kezüket, hogy az életre teremtett állatok élettelen tetemeiből lakmározzanak, mint a hienák és keselyűk. Sőt még a tisztának teremtett növényi táplálékot is beszennyezik a fehérek; megerjesztik az árpa aranyos kalászát és a szőlő gyöngyalakú szemét, hogy belőle részegítő italokat készítsenek, mely esztelenebbé teszi őket az okatlan állatnál.

Igy van körülírva Indiában a mi lazaczból, beefsteakból, kappanból álló, sörrel és borral fűszerezett lakománk. Annyira nem tudnánk osztozni benne a *sikh* sereg harcosai, hogy a múltkor is a hampton-courti táborban, mikor a tábori szakácsok (azaz hogy tán inkább tábori papok, mert náluk a pap *főz*!) épen készítették a durrhából (indiai köles) és rizsből álló ebédet, egyszerre csak felkapták nagy méltatlankodással az egész kondért és kiöntötték, mert — egy arra menő fehér ember árnya vetődött a főző-üstre!

«Látják lemenni az esztelenek a napot, látják lecsukódni a déligyitő virág kék szemét, látják elülni a madarat a bokorban, elpihenni az ezüst halat a vízben és ime mindebből sem értik meg az istenek rendelkezését, hanem meglöpjék a föld szentelt, titkos nafta-forrásait (ez a petroleum) és a felhők szikráit (ez a villany), hogy maguknak az égi világosság hazug másait teremtsék elő. És azoknak természetellenes lángjánál emészik az erejüket. De hiszen meg is verték az istenek őket sápadt, beteges, fehér színnel, mely olyan a valódi, tiszta emberfaj arca mellett, mint a romlatag agyagkorsó színe a drága bronzkupák mellett.»

Egészen más a viszony pl. a Fidsi-szigetlakók és az európaiak közt. Ezek még 30—40 évvel ezelőtt egymást ették a törzsharcok után és most — besorozott, zsolddal díjazott katonái Nagy-Britannia hadseregének. Mikor az első hittérítő odament hozzájuk, ott volt a parton tanyázó csapatban a szép papja az egyik most itt lévő fiatal katonának. A mint a hittérítő közéjük lépett, nagy tetszéssel nézegették; végig-simogatták a kezét, a karját s mikor erre a fiatal pap azt kezdte hinni, hogy lám, az eszme majd csak győz itt is, akkor vette észre, hogy

ha a képek száma csekély s színük halvány is az eredetihez képest; azt a gondolatot, hogy hány hosszú éven át elhangzott erélyes katonai vezényszónak és hány szelid hittérítő igének visszhangjától nézhetjük azt, mikor itt, az óriási táborokban, hús-huszonöt különféle nyelven, de egyforma melegséggel, kitörő lelkesedéssel harsan fel: Isten, tartsd meg a királyt!

Győri Ilona.

ASZAF.

Elbeszélés.

Irt Frank R. Stockton. Angolból fordította S. A.

Mintegy száz lábnyira egy New-Jersey állam-ban fekvő falu főutcája mögött állott egy nagyon derék fehér ház. Középen, közte és a mellékút között egy nagy gesztenyefa volt, egy-kor büszkesége Himes úrnak, a ki a házat építette, most pedig ép oly büszkesége Himes asz-szonynak, a derék férfiú özvegyének, a ki a házban lakott.

A fa alatt egy pad volt, a padon pedig két öre-ges ember. Mind a ketten pipáztak s mind a ket-ten előre hajolva ültek, könyökét a térdére fek-

MYSORE-I LÁNDZSÁS TISZTI ÉS KÖZEMBER.

KANADAI GYARMATI TŰZÉREK.

tette. Az egyiknek Rooper Tamás volt a neve, kis emberke volt, szürke pofaszakállal, nagyon vékony arccsal és nagyon jó ruhában. A pipája csinosan készített tajték volt, Filadelfiában vette a pipát a nagy századévi kiállításon. Ha valaki megjegyzést tett rá, hogy milyen szép pipa, el kellett készülnie lennie arra is, hogy részletes adatokat fog kapni vásárlása körülményeiről, hozzávéve még függelékül a megem-lékezést a kiállítás főépületéről, a képzőművé-szeti csarnokról, a mezőgazdasági csarnokról s még egyéb nevezetes részleteiről annak a nagy kiállításnak, mely az amerikai függetlenség századik évfordulóját ünnepelte.

A másik ember, név szerint Scantle Aszaf,

egész más formájú volt. Valamivel idősebb volt társánál, de bár a haja szürkült is, ez nem nagy-on látszott meg rajta, mert jó hosszú fürtel rőt színűek voltak, kerek arca pedig simára volt borotváltva, — legalább a hétnek két nap-ján. Magas, széles vállú ember volt, de a ruhája nem valami jó, sőt nagyon is alapos igényei voltak arra, hogy visszavonulhasson a nyilvános szereplés mezejéről. Pipája közönséges agyagból készült, hosszú meggyfa-szárral.

A két ember néhány perczig csak pöfékelt, mintha duettet játszanának a pipán, aztán Aszaf kivette szájából a csutorát s így szólt:

— Magának azt kell tennie, hogy gazdagon házasodjék.

— Bolond beszéd — felelt a másik — külön-ben nem maga az első, a kinek ez az eszébe jutott.

Aszaf, a ki nagyon jól tudta, hogy Rooper úr sohase túrta, ha valaki azt hitte róla, hogy tanácsokat fogad el valakitől, nem vett tudomást az utóbbi megjegyzésről, hanem foly-tatta a beszédet:

— Barátságosan nézve a dolgot, nekem úgy látszik, hogy a józan ész azt kívánja, hogy ha a tető az ember házában annyira rozszant már, hogy az eső beesik minden szobájába s a mennyezet minduntalan lepotyog, az ablakrá-mák pedig széjjel mennek, úgy hogy nem hoz-zathatja rendbe az egészet, hacsak egy egész

A GYARMATI CSAPATOK AZ ANGOL KIRÁLYNÉ, A WALESI HERCEG ÉS NEJE ELŐTT.

KÉPEK A LONDONI KATONAI SZEMLÉRŐL.

évi bérét rá nem szánja s e mellett az ember abba a korbá jutott . . .

— Ne beszéljünk az életkorról, az nem tartozik a dologra — mondta Tamás.

— Azt akartam mondani, — folytatta Aszaf — hogy ha az ember abba a korbá jutott, a mikor már tudja, mi esik jól a lelkének és mi a testének, — és ez a kor eszes emberekre rájuk jön, a mint felszeperednek — mondok, akkor az ember nem kívánja elhagyni a jó szobáját a kocsmában a vele járó privilégiumokkal együtt, hogy a saját házába menjen lakni, a hol a mennyezet az ő fejére hulljon le és az eső az ő ágynak a paplanára csurogjon.

— Azt már csakugyan nem kívánja — mondta Tamás — s a mi a fő, nincs is szándéka ezt tenni. Csakhogy a mi bért azért a házért kapok, abból élék.

— Nohát — mondta Aszaf — ha nem házasodik gazdagon, mit akar csinálni? Visszamehet a régi mesterségéhez.

— Soha nem volt csak egy mesterségem — felelt Tamás. — A családommal étem, a míg jócskán felnöttem, aztán mikor a háború kitört, mint markotányos én is részt vettem benne az idevaló ezreddel. A mi pénzre itt szert tettem, erre a házamra költöttem. Ebből élék azóta is. Most már nincs háború, nincs szükség markotányosra, legfeljebb odaát nyugaton, a hova még nem akarok menni. Családom sinces már, mert mind meghaltak s ha igaz, a mit MacJimsey asszony mond, legközelebb november elsejétől nem lesz lakó a házamban. Mert ha MacJimseyék kiköltöznek a ház rozszant állapot miatt, más bizony nem fog lakni jönni bele. Nincs senki az egész városban, a ki annyit el tudna szenvedni, mint Mac Jimseyék.

— Tehát — mondta Aszaf, megfontoltan töltve pipáját — nem marad más hátra magának, mint gazdagon nősilni.

Rooper Tamás kivette szájából a pipát s ültében kiegyenesedett. Erősen ránézve társára, megjegyezte:

— Ha azt hiszi, hogy ez olyan jó dolog, akkor mért nem teszi meg maga? Roszabbul már csak nem lehet a dolga senkinek, mint magának.

— A törvény nem engedi, hogy megtegyem. — felelt Aszaf. — Az ember nem veheti feleségül a nővérét.

— Himes Marietta asszonyra gondol? — kérdezte Rooper úr.

— Épen ő az, a kire gondolok — mondta Aszaf. — Ha tud valaki jobbat, hadd hallom én is.

Rooper úr nem szólt azonnal. Aztán megkérdezte:

— Mit nevez maga gazdagságnak?

— Hát — felelt Aszaf némi habozással — tekintve a körülményeket, merném állítani, hogy a mostaninhoz hasonló esetben 1500 dollár évenként, aztán egy első rendű ház, a melyen nincs egy zsindegy se rozszant, sehol egy repedés rajta, egy szép veteményes és gyümölcsös kert, aztán két tehén és egy darab rét s hozzá még minden ruhánemű, a mire egy asszony-nak szüksége lehet, gazdagságnak nevezhető.

Tamás vállat vont.

— Ruha! — mondta. — Hiszen ha férjhez megy, leveti a fekete ruhát s akkor új ruhára lesz szüksége, még pedig sokra. Ez pedig jókora léket üt majd a pénzén, Aszaf.

Aszaf csak mosolygott.

— Mindig tudtam, hogy a maga esze meszszi jár, Tamás, csak hogy arra is kellene ám gondolni, hogy Mariettának jó sok ruhája volt, mielőtt fölvette volna a gyászt s nem afféle asszony ő, hogy kárba veszték volna nála. Majd széjjel fejtí, divatosas teszi. Nem abból a fajtából való ő, hogy új szines ruhát vegyen, mikor bőven van máris.

Most újra szünet következett a társalgásban s aztán Rooper úr megjegyezte:

— Himes asszony jól benne lehet már az években.

— Nem fiatal asszony — mondta Aszaf — de ha sokkal fiatalabb volna, maga nem kellene neki, ha pedig sokkal öregebb volna, ő nem kellene magának. Így hát azt gondolom, hogy épen a legjobb idejében van.

— Hány éves volt Himes, mikor meghalt? — kérdezte Tamás.

A padon két öregek ültek.

— Nem tudom biztosan, de sokkal idősebb volt, mint Marietta.

Tamás megrázta fejét.

— Az jut az eszembe, — mondta — hogy Himes nagyon erős szervezettel volt s nem kellett volna olyan korán meghalnia. Nagyon összeszett élete utolsó éveiben.

— Ha meggondoljuk, hogy sorvadása volt, kétségtelen joga volt arra, hogy összeesek, — felelt Aszaf. — Ha pedig arra czélok, Tamás, hogy Marietta nem jó háziasszony s nem tudja az embert úgy a hogy kell, etetni, nézzen rá. Egy éve élék Mariettával s ez alatt az idő alatt negyvenkét fontot híztam. Persze, nem vagyok bolond és nem mondok, hogy maga is negyvenkét fontot fog hizni egy év alatt, mert magának nincsenek arravaló esontjai, de nagyon csodálkozom, ha nem hiznék húsz vagy épen huszonöt fontot tizenyelez

— Nincs senki, a ki a nővéremet olyan jól ismerne, mint én. Mondhatom, a nélkül hogy a megczáfalástól félnem kellene, hogy ha hozzá-megy egy férfinak, akkor megcsinálja az ő javára a végrendeletét.

Rooper Tamás most előre hajlott, könyökét a térdére fektette s nem is pipázott; nem különben Scantle Aszaf is előre hajolt, könyökét a térdére fektette s nem is pipázott. És így maradtak, nem szólva semmit egymásnak, mintegy tíz percig.

Aszaf olyan ember volt, a ki valóban több hasznát vette a fejének, mint a kezének. Mindig megdöbbentően fízköz volt, de nem volt bolond s ezt a nővére hamar kitalálta, miután magához hitta őt, hogy együtt lakják vele. Nem azért tette ezt, mert szüksége lett volna férjra a házban, mert elélt két vagy három esztendeig ennek a szükségnek az érzése nélkül. De halotta, hogy Aszaf nagyon kellemetlen körülmények közt él s csupán a saját javáért küldött érte. A dolog ilyenét rendje nagyon üdvöskének bizonyult a bátyjára nézve, de nem ő reá nézve. Mindig tudta, hogy Aszafnak a feje a fő tulajdona, de csak most vette észre, hogy a fejét arra szereti használni, hogy más embereknek a keze dolgozzon ő érte.

— Nem jár a maga nővérehez senki? — kérdezte hirtelen Tamás.

— Egy teremtet lélek sem — felelt Aszaf — kivéve asszonyokat, házasság embereket és gyermekeket. Mindig csodáltam, hogy senki se jár hozzá, — de legalább most tisztá az út és nyitva a kapu.

— Helyes — mondta Rooper úr — majd megfontolom a dolgot.

— Jól teszi — helyeselte Aszaf, kezével a térdét dörszólva — nagyon helyes. De mondja, Tamás, feltéve, hogy megkapja Mariettát, mit szándékszik én értem tenni?

— Magáért? — kiáltott fel a másik. — Hát mi köze magának a dologhoz?

— Van elég — mondta Aszaf. — Ha maga megkapja Mariettát évi ezeröttszáz dollárjával, sőt nem csodálnám, ha ezernyolcszáz volna, aztán a házával, kertjével, barmaival, rétjével és bútoraival, a melyekről az előbb nem is szóltam, pedig nincs rajtuk egy törött láb vagy egy meghasadt párna, azért fogja megkapni, mert én ajánlottam s később is pártját fogom. Azt kérdezem tehát, hogy mit szándékszik tenni én értem?

— Mit kíván? — kérdezte Tamás.

rendben van, de bizony nincs. Nem felelek meg neki. Nem mondom, hogy másik férfit keres, de ha a másik férfi magától jönne hozzá és ha arravaló ember volna, az én véleményem az, hogy kész volna elfogadni. Nem mindenkinek mondanám ezt el, de magának, Rooper Tamás, elmondom, mert tudom, miféle ember maga.

Rooper úr nem viszonzta a bököt.

— Nem csodálom, hogy a nővére nincs magával megelégedve, — mondta — mert maga a leglustább azok közt a lusta emberek közt, a kiket valaha láttam. A minap azt beszéltek odalenn a korcsmában, hogy maga kevesebb munkát tud végezni több idő alatt, mint bárki más emberfia.

— Kétféleképp lehet dolgozni — mondta Aszaf. — Némelyik ember a kezével dolgozik, másik meg a fejével.

Tamás mérgesen nevetett.

— Én azt hiszem, — mondotta — hogy maga a fej-munkáját leginkább az állkapcsaival végzi.

Aszaf nem olyan ember volt, hogy nagyon érzékenyen vegye a sértést, különösen, ha érdeke ellen volt ez tenni. Most sem mutatott haragot e miatt a megjegyzés miatt.

— Mariettának nem annyira az ellen van kifogása, hogy nem sok hasznomat veheti — felelt. — Persze, nem lehet kívánni, hogy a kinek semmi érdeke sincs a gazdaságban, úgy dolgozzék benne, mint a kinek van benne érdeke, mint a hogy Marietta férjének volna. Az én általános külső megjelölésem, a mi nem tetszik Mariettának. Nem egyszer mondta már meg, hogy nem annyira az bántja, hogy lusta vagyok, hanem inkább az, hogy meglátsszik rajtam a lustaság.

— Nem csodálom, ha így gondolkozik — mondta Tamás. — De nézze, Aszaf: azt hiszi, hogy ha Marietta férjhez megy valakihez, ez csakugyan gazdájá lesz vagyonának?

— Nincs senki, a ki a nővéremet olyan jól ismerne, mint én. Mondhatom, a nélkül hogy a megczáfalástól félnem kellene, hogy ha hozzá-megy egy férfinak, akkor megcsinálja az ő javára a végrendeletét.

Rooper Tamás most előre hajlott, könyökét a térdére fektette s nem is pipázott; nem különben Scantle Aszaf is előre hajolt, könyökét a térdére fektette s nem is pipázott. És így maradtak, nem szólva semmit egymásnak, mintegy tíz percig.

Aszaf olyan ember volt, a ki valóban több hasznát vette a fejének, mint a kezének. Mindig megdöbbentően fízköz volt, de nem volt bolond s ezt a nővére hamar kitalálta, miután magához hitta őt, hogy együtt lakják vele. Nem azért tette ezt, mert szüksége lett volna férjra a házban, mert elélt két vagy három esztendeig ennek a szükségnek az érzése nélkül. De halotta, hogy Aszaf nagyon kellemetlen körülmények közt él s csupán a saját javáért küldött érte. A dolog ilyenét rendje nagyon üdvöskének bizonyult a bátyjára nézve, de nem ő reá nézve. Mindig tudta, hogy Aszafnak a feje a fő tulajdona, de csak most vette észre, hogy a fejét arra szereti használni, hogy más embereknek a keze dolgozzon ő érte.

— Nem jár a maga nővérehez senki? — kérdezte hirtelen Tamás.

— Egy teremtet lélek sem — felelt Aszaf — kivéve asszonyokat, házasság embereket és gyermekeket. Mindig csodáltam, hogy senki se jár hozzá, — de legalább most tisztá az út és nyitva a kapu.

— Helyes — mondta Rooper úr — majd megfontolom a dolgot.

— Az első, a mit kívánok, — felelt Tamás — egy rend ruha. Ez a ruhám már szegényi való.

— Ebben igaza van — mondta Rooper úr, — csodálom, hogy a nővére ki engedi a ház elé. De mit ért ruha alatt: téli ruhát vagy nyári ruhát?

— Téli — felelt Aszaf habozás nélkül. — Nyári ruha nekem nem kell. Csakhogy ha ruháról beszélnek, akkor cipőt, kalapot és alsó ruhát is értek alatta.

Rooper úr felszisszent.

— Csodálom, hogy még téli kabátot is nem kíván.

— Persze hogy kívánok téli kabátot is — mondta Aszaf. — Egy rend téli ruha olyan rend ruha, a milyenben az ember télen kimehet a nélkül, hogy hűjját érezze valaminek.

— Hát még mit kíván? — kérdezte Rooper úr szakasztikusan mosolyogva.

— Még egy esernyőt — felelt Aszaf határozottan.

— Gyapot vagy selyem-esernyőt?

Aszaf habozott. Soha még selyem-esernyőt nem volt a kezében. Mégis nem merte túlságosa fokozni követeléseit s ezért így felelt:

— Egy jó erős, tartós esernyő kell nekem.

Rooper úr bólintott a fejével.

— Nagyon jó — mondta. — És ez minden?

— Nem — felelt Aszaf — ez még nem minden. Még valami van, a mit kívánok, még pedig egy szótárt.

Tamás talpra állott.

— Szavamra mondom — kiáltott fel, — még sohase láttam olyan embert, a ki szótárért adja el a nővérét. És hogy mit akar a szótárral, az több, mint a mennyit én megérteni képes vagyok.

— Én megértem — mondta Aszaf. — Több mint tíz éve vagyok már egy szótár után. Ha szótáram volna, úgy hasznát tudnám venni a fejemen, a hogy most nem tudom. Itt a házban vannak könyvek, de szótár nincs közöttük. Ha lett volna, azóta már egész más ember volnék, mint a milyen vagyok s Marietta nem kívánna más férfit a házba, csak engem.

Rooper úr a földre bámulva állt és Aszaf, a ki szintén felállt, várta, hogy megszólaljon.

— Maga kapzsi ember, Aszaf — mondta Tamás. — De még valamit szeretnék tudni: ha megadom magának azt a ruhát, nem követeli a házasság előtt?

— De igen — mondta Aszaf. — Ha a lakodalomra megyek, csak nem mehetek ebben a ruhában. Előbb meg kell kapnom az új ruhát.

Rooper megrázta a fejét.

— A pohár és az ajak közt van ám sok mindenféle.

— Igen — mondta Aszaf. — És pedig van sokféle pohár és sokféle ajak. A mi azonban a fődolog, tekintve, hogy én magának barátja vagyok, neki pedig fivére, csak nem kívánja, hogy ezekben a rongyokban járjak.

— Ezt majd meglátjuk. De más baj is van még, Aszaf — tette hozzá Tamás hirtelen. — Mi a nézete Himes asszonynak a pipára vonatkozólag?

— Ez a kérdés megdöbbentette és megrémítette Aszafot. Tudta, hogy a nővére nem szenvedheti a dohányfüstöt, Rooper pedig megrögzött pipás.

— Ez a dohány nemétől függ — felelte. — Nem mondom, hogy Marietta nem ellensége annak a dohány-fajtának, melyet én szívok. De én nem vagyok pénzese ember s nem tudok csak olesó dohányt venni. Ha azonban taktékpipáról és legfinomabb virginiai vagy éjszakarolinai dohányról van szó, a milyet egy pénzese ember szívat . . .

(Folytatása következik.)

FELFÖLDI SKÓT KATONÁK.

A LONDONI KATONAI SZEMLELRŐL.

Mert az öltözködésnek ez a legegyszerűbb módja. A por, a piszok könnyen kapható s a gyanútlan áldozat vagy leselekőd ellenség legkevésbé sejt, hogy a szürke szennytarab valami élő állatot takar.

Sokkal érdekesebb pedig ennél az elterjedt rovar-öltözködési módnál a Psyche nevű lepke hernyóinak öltözködése. Ez a hernyó magának egész burkoló tokot szerkeszt. A két oldalt nyitott esővet belől selyemmel béleli, kívül pedig növényi meg ásványi törmelékkel borítja, úgy hogy az egész nagyon emlékeztet a nők fodros alszoknyás ruháira. Maga a tok leggyakrabban hosszabban egymás mellé fektetett szálmászalából, más növényi szárból, levelekből vagy mohákból áll. Némelykor a tok egyszerűbb, puritánabb: belől megkeményedett sár, kívül kavicsos homok. A formája rendszeren hengerszerű, vagy csicsban összefutó: ritkább a csigaházaszerűen összecsavarodott. Ha a tok függőlegesen egymás mellé állított fászkából áll, mint pl. a négyzetletű Psychénél, az egész nagyon hasonlít egy csinos kis hosszúságú kosárhoz. Ha ez alatt a páncél alatt a falakon vagy növények közt sétálnak, még a reájok vadászó madarak se ismerik meg az így felöltözött hernyókat.

De nemcsak a hernyó, a nőstény Psyche maga is kényeskedve van ilyen védelmi eszközhöz folyamodni, mivel nincsenek szárnyai, sőt még lábait is igen fejletlenek. Mikor tehát egy ilyen nyomorék lepke kibújik a gubóból, melybe hernyó korában magát begubózta, rögtön átveszi a hernyó lakását, a fényesen fölszerelt tokot. A tojásait is ide rakja a nőstény, a melyekből kikelő hernyók aztán a saját anyjukat falják fel s a tokot darabokra osztva, minden darabából egy külön, saját öltözködést csinálnak maguknak.

A rovarvilág legnagyobb szabó-tehetsége kétszertelenül a ruhamoly, melynek azonban az a rossz szokása van, hogy a mi ruháinkból veszi le a saját öltözködéséhez szükséges anyagot. A moly hernyó korában egy meztelen, főregyszerű állatka, a melynek nagyon is szüksége van a védőburokra. Ez is tokot készít tehát magának, melyet egész életén át visel: nagyobbára gyapjából szövi össze ruháját, a mely olykor kék, olykor zöld, olykor piros, a szerint, milyen szövethez juthatott hozzá a kis rabló. Sőt olykor több szín is egyesül foltok formájában a ruháján, a mely ilyenkor nagyon hasonlít valami bohóc farsangi jelmezéhez. Némelykor pedig szépen, szabályosan csikos a molyhernyó meze.

Természetes, hogy az állat növekedvén, a ruháját is gyaratpítia kell. S itt, e nehézkességében elvégzésénél mutatkozik meg az a bámulatos ügyesség, mely egy ilyen alsórendű állatnál valóban csodálatos. Először is hosszab-állatnál valóban tokot. Ezt úgy végzi a hernyó, bitáni kell a tokot. Ezt úgy végzi a hernyó, hogy a cső egyik végén kinyújtja a fejét, körül tapogat s a mi alkalmas építő-anyagot talál, megragadja s a háza végéhez illeszti. Ha az egyik végén eléggé meghosszabbította, megmagadja s a csőben megfordul s a másik vég meghosszabbításába fog. Ezzel, a hogy az ilyen szűk helyen bámulatos gyorsasággal megfordul,

meggyőző arról, hogy nemcsak szabó-tehetség, de született akrobata is.

De természetesen, nem csak hosszabban, hanem szélességében is nő a hernyó, tehát az öltözködés idővel nemcsak rövid, de szűk is lett. Sok más rovar ilyenkor elhagyja a helyét s mást épít. A moly-hernyó azonban nem így tesz, hanem kibővíti az öltözködését. De hát hogyan? Sokáig azt hitték, hogy a test növekedése által a rugalmas anyagból készült teste magától kitágul, de újabb vizsgálódások bebizonyították, hogy nem így áll a dolog. Reaumur, francia természettudós kísérleteinek köszönhetően az igazi tényállás megismerését. A kísérletező molyhernyókat saját, már meglevő tokjuktól eltérő színű szöveteken helyezett el: piros tokot kéken, kék tokot pirosan stb. Egy idő múlva észrevetta, hogy a tokok két vége az egészről különböző színű, tehát a meghosszabbítás megtörtént és pedig a más színű gyapjú egyszerű odaragasztása által. Ugyancsak azonban észrevette a tokok mentén két a hosszirányban haladó sávot is, a melyek nyilvánvalóan a szélesítés eredményei voltak. Nehány más hernyón megfigyelte, hogyan történt ez a nehézművelés s úgy tapasztalta, hogy teljesen úgy, a hogy mi emberek valami csövet kiszélesítenénk. Mi ugyanis hosszabban fölhasitanánk a csövet s beillesztenénk az így támadt hasítékba a szélesítő darab szövetet, vagy vasat, bádogot stb.; a hernyó is így tesz, csak hogy a hernyó rövid ideig is meztelen, védtelen maradjon, egyszerre csak a felnyírt hasitja föl és kipótolja a tokot, hogy aztán áttérhessen a másik fél kibővítésére.

Érdekes még tudni, hogyan kapcsolja össze a hernyó tokjának alkatrészeit. Nem nehéz azt kitalálni, hogy a moly-hernyó, mint a legtöbb más hernyó, szövő-készülékkel van ellátva. Ez persze oly finom szálal eresz, hogy létezését csak akkor tudjuk meg, mikor az állatot rajta függve pillantjuk meg. Ilyen szállakkal ragasztja össze a hernyó ruhájának alkatrészeit. Ez a cérnája. Csakhogy ez sokkal tökéletesebb varró eszköz, mint a cérna, mivel azon frissen, mikor az állat testéből kijön, még oly lágy, hogy ragasztó eszközként is használható.

De nem csak szárazföldi állatok, a tenger egyes lakói is szoktak öltözködni. A tengerpartokon például nagyon ismeretes az úgynevezett tengeri pók, egy tükés tengeri rák-fajta, melyet májának vagy bagolyának is neveznek. Ez oló-jával mindenféle tengeri növényrészeket, populákat, szivacsokat szed össze s helyez a páncéljára. Sok ilyen növény és állat aztán gyakran tovább él rajta, úgy hogy nemcsak a tengeri pókot valódi állat- és növénytani múzeum borítja. Ennek az állatnak különben oly nagy az öltözködési mániája, hogy mikor egy természettudós kísérleteket minden lehántva róla, egy halom rózsaszírom közé helyezte, a mája nemcsak teljesen beborította magát ezzel a költői mezsel.

Megemlíthjük még az agyag-fúró álcáit, melyek valami félig fészkek, félig tok-szerű burkot csinálnak maguknak. Ezt olykor magukkal hordják, olykor kibújnak belőle, de a legkisebb veszedelem közeledtével visszamenekülnek be-

ÖLTÖZKÖDŐ ÁLLATOK.

Az öltözködés czélja az embernél az időjárás változatosságá ellen való védekezés, az állatok ellenben egymás ellen védik magukat testük beburkolásával. Érdekes hajtása ez a környezethez való alkalmazkodásnak, az ű. n. mimikri- nek. S nem is kell nagyon messze mennünk, hogy ennek a jelenségnek tanúi lehessünk. A saját házukban, különösen a szegletekben, zugokban nagyon gyakori a mozgó szemétdarab, a lábra kelő rög, a mely ha jobban meg-nézzük, valami szennyeiben, porban megghempergett rovarnak vagy rovar-álcának bizonyul.

MONTENEGRÓI TISZTIKAR.

léje. Nagyon különböző anyagból csinálja házázt ez is: olykor kövecskékből, homokból, máskor egyforma hosszúságú fűszálakból, melyek vagy hosszában egymás mellé, vagy spirális formában vannak egymáshoz ragasztva, gyakran pedig apró kagylókból és csigaházakból, melyeknek lakói nem egyszer nyugodtan tovább élnek. Reaumur, ezt a dolgot említve, így ír: «az ilyen fajta ruhák nagyon szépek, de nagyon fureskák is. Körülbelül ugyanolyanok, mintha egy vadember, a helyett hogy bőrökbé, prémekbe burkolóznék, pézsmapatkányokkal vagy más állatokkal boritná be a testét.»

EGYVELEG.

* Az amerikai vasúti pályaházak várótermeiben az érkező és induló utasoknak a kölcsönös csókolózás újabb időben tiltva van. A különös tilalmat azért indokolják, hogy az efféle ömlengéseket a szabályok rendszeresen fel szokták használni, másrészt pedig a vonatok pontos indulását hátráltatják, a mennyiben az utolsó pillanatig ölelkező utasok azután egyszerre tódulnak a kocsi felé, a miből zavar szokott támadni.

* A világ állítólag legnagyobb és legértékesebb gyémántját, a «Braganza»-t a portugál király kincstárában őrzik. Sulya 1680 karat, értékét pedig 135 millió koronára becsülik. Sokan azonban azt hiszik, hogy ez a drágakő nem is gyémánt, hanem fehér topáz. Ez mindaddig eldöntetlen, mert a kincstár

CETINJE PIACTERE.

Gulli cetinjoi fényképei.

CETINJE FEDETT PIACTA.

rolásaiktól még a lakosok sem maradtak menten. Most azonban a rendőrség valamennyi koldust és csavargót összefogdosván, egy a kikötőben horgonyzó nagy tengeri gőzökre kísértette, mely az egész társaságot a tengeren túli portugáli gyarmatokba szállította.

* A mesterséges rubin gyártását már 1837-ben feltalálta a francia Gaudin s azóta ezt a találmányt nagyon tökéletesítették, úgy hogy a gyártott rubin keménysége, fénye és színe sokszor szebb, mint a valódi rubiné. Mind a mellett nagyon könnyű a két-féle drágakövet megkülönböztetni egymástól, mivel a természetes rubinban nagyító üveggel mindenkor apró kis tárgyakat lehet látni, míg a mesterségesből, mely főképp chrommal teltett agyag elégetése által készül, legfeljebb léghólyagok fordulnak elő. Baj volna, ha ez a különbség is megszűnne, az ékszerárúokra nézve, mivel a nagy rubinok értéke az összes drágakövek között a legnagyobb, ötször, sőt tízszer annyi, mint hasonló nagyságú gyémántoké.

* A Londonban július 10-ikére tervezett koronázási bazáron, melyben a szegényalap javára az angol főnemesség hölgyei szerepeltek volna, Paget Arthurné — a hasonló híres londoni ékszerész és drágakőkereskedő neje — 36 millió forint értékű ékszergyűjteményt szándékozott bemutatni.

* A kiew-i zavargások alkalmával elfogott mindkét nemű és különféle korú hatezer vádlott a jövő hónapban kerül a poltavai és kharkovi katonai törvényszék elé. Einnél nagyobb számú vádlott még nem állott bíróság előtt.

féltékenyen őrzik s a «Braganza»-t eddig még szakértő meg nem vizsgálta.

* A legtöbb hús Amerikában fogy el, hol évenként minden emberre átlag 85 kilót számítanak. Az angol emberre 55 kiló esik, a francziára pedig 28 kiló. Nálunk, Németországban és Olaszországban még kevesebb esik egy emberre.

* Svédországban minden éjjeli vasúti vonatban részeg emberek számára külön kocsit tartanak fenn, hogy a netalán ittas utasok a józan közönséget álmában ne háborgassák.

* A Bon Marché című párisi áruházban állandóan négyezer ember van alkalmazva.

* Valahányszor a szultán Yildiz-palotai színházában az Othello című opera előadásra kerül, azt a jelenetet, midőn Othello Desdemonát megöli, mindig el kell hagyni.

* A boxer-lázadás előtt Kínában számtalan csillagjósó csalta az embereket. Egy efféle szelármás az uralkodó császárnőnek a csillagokból azt találta jóslni, hogy a boxerek az európai csapatokat le fogják győzni és hogy rövid idő múlva Kínában egyetlen idegen sem lesz. A jóslat által felbátorított császárné az angol, francia és orosz követek tanácsait visszautasítva, kéz alatt a boxereket támogatta. Midőn aztán az idegen csapatok Peking-et bevették, a császárnének első dolga volt a csillagjóst lefejeztetni. Azóta a jóslók száma nagyon megfogyott Kínában.

* Lisszabonban a koldusok és csavargók annyira megsaporodtak, hogy miattuk az idegen ember alig mert már az utcára is menni, sőt tolatkodó zsa-

MIKSZÁTH KÁLMÁN DOLGOZÓ-SZOBÁJÁBAN, FIAIVAL.

A SZOBOR ÉS ÉN.

Levél Nagy Miklóshoz.

Kedves Barátom! Azt kívánod tőlem, hogy írjam le lapodnak, milyen érzései vannak az olyan embernek, a ki mint modell ül a saját szobrához. Azt látom ebből, hogy ezt te valami különös élvezetnek tartod. Legalább is úgy kérdezed, mint a hogy kérdeznéd, mit érez egy ember, a kinek például a lábát vakarják.

Hát erre én azt felelem neked: hogy minden attól függ: vajjon viszket-e a lába az illetőnek? Mert ha viszket, akkor mennyi kéj, de ha nem viszket, akkor csak alkalmatlan csiklandozás.

Hát az én lábam nem viszket — és igazán azt gondoltam magamban, mikor a szép szöke ifjú finn szobrász, Sailo Alpo fölkeresett, hogy le akar mintázni, a mit Filtsik István (egyik beszély-alakom) mondott, mikor egyszer a te rajzoló, Dörre Tivadar, a falujában utazván, le akarta a vázlatkönyvébe rajzolni.

— Köszönöm, nem kívánom; nincs már nékem szeretőm.

Bizony már nekem sincs. Sem azokból, a kik szoknyában járnak, sem azokból, a kiket a görögök fantáziája látott el toilettel és nem Monasztály és Kuzmik. Maholnap elhagynak a műzsák is, a hiúsággal pedig régen szakítottam.

A szobrász azonban rokonszenves ifju, nem akartam egyszerűen megtagadni a kérését.

— Hát minek lesz önnek az a szobor? — kérdeztem tőle töredezett németességgel, mert finnül nem tudok.

— Tanulni akarok az ön fején, — felelte szintén németül, mert magyarul nem tud.

Titkon az a gondolatom is volt, hogy a mig ülök neki, legalább a német nyelvben gyakorlom magam. Mert azt hittem, hogy ő tökéletesen beszél németül, csak később tudtam meg, hogy ő meg rólam hiszi azt. S ebben a hitben beszélgettünk vagy két hétig, mig valami gazember felvilágosított bennünket. Ez volt az első kölcsönös csalódásunk.

Elmondta, hogy a kész szobrot majd a helsingforsi múzeumba küldi. Ott aztán keresnek egy hozzá hasonló finn-koponyát, egymás mellé teszik a kettőt s építik tovább a magyar-finn rokonságot.

No, erre csakugyan elég jó lehet az én fejem is, hát ráálltam, hogy ülök neki, de figyelmeztettem, hogy kezdjen mindjárt hetven évesnek mintázni, mert az eltart vagy húsz esztendőig,

mig engem annyiszor odakaphat a Strobl műtermébe, a mennyiszor szükséges.

Hanem Sailo Alpo is ravasz emberke a magamemében:

— Niksz, nuksz. Ich werde Sie hier machen in seinen Zimmer.

A lakásomra hozatta az agyagot, az állványt, a fejmérő körzöt s egyéb szobrász-szerszámot. Mikor aztán minden együtt volt, odaálltam nagy resignációval: No hát most már itt vagyok, tessék a fiziognomiámmal rendelkezni.

— Hohó, — szolt a művész — nem oda

Enlund-Sailo Alpo szoborműve. MIKSZÁTH KÁLMÁN MELLÉSZOBRA.

Helsingfors. Először is az úr lelkéről akarok egy kis mintát. Ehhez körülbelül három nap kell.

— Hogy a lelkemről? Azt csak nem tehetem a tenyeremre.

— No, azt nem is kívánom, csak a könyveit akarom elolvasni.

— Szeretném tudni, milyen nyelven?

— Hát finnül — felelt egész egyszerűen. — Épen ma kaptam egy szállítmányt.

Igen megörültem a finn könyveknek, melyeket *Jalava* és mások fordítottak, de melyekről eddig semmit se tudtam. A művész elolvasta a «Szent Péter esernyője»-t, továbbá két kötet apró elbeszélést, majd így szolt:

— Most már tisztában vagyok önnel. Most már kezdetjük a külső hüvely formálását.

A délutáni órák voltak kintüve, 3-tól 5-ig. De ez csakhamar lehetetlen időnek bizonyult, mert a mint leültem, azonnal letapadtak a szemeim. Majmuna álomtündér suhogó sohogó szoknyája szelével megérintett. Ez az egyetlen asszony még, a ki varázserővel bír fölöttem. Sailo Alpo azonban nem akart egy alvó írót. Arra kért, tegyem át az üléseket délelőtt 11-re. Nem ért semmit. Délelőtt is legott elaludtam, mihelyt eleibe kellett ülnöm s egy pontra szegeztem a szememet. A művész kétségbe volt esve, de én legalább gazdagabb lettem egy tapasztalattal: «Ha álmatlanság gyötör, állj be modellnek».

Egy szó, mint száz: nagy viszontagságok között vittük annyira, hogy a szürke, idomtalan agyag lassankint engedelmességni kezdett a fiatal mester újjai alatt s napról-napra jobban fölvetta az én alakomat. És hát most már megvan és abban is megfelel a szobrokhoz kötött követelményeknek, hogy nem igen hasonlít hozzám.

Nem tagadom, sokat szenvedtem, mert néha órákig kellett állnom egy helyen, úgy hogy a

SAILO ALPO MIKSZÁTH KÁLMÁN SZOBRÁT-MINTÁZSA.

lábaim elszibadtak. De nemcsak én szenvedtem, a szobrász is sok keserűséget állt ki a látogatóm kritikája alatt. Egyik ezt kifogásolta, másik azt.

— Kerekesebbnek kellene lenni a fejnek.
— A szemek túlságosan messze vannak egymástól.

— A fej nem eléggé hosszúkás.
— A szemekben nincs elég kifejezés.
— Valami idegenszerű van rajta.

A szegény művész elszomorodott ilyenkor s mint egy modern Sisyphus, újra kezdte átgyúrni az egészét, de hányszor! Hasztalan. A látogatók mégis többnyire azt mondták:

— Nem az igazi... Tudja Isten, még se az igazi.

— Most még kevésbé hasonlít.
— Hias ez az öreg Deák Ferencz.
— El van hibázva profilban.
— A homlok nagyon alacsony.
— A fej túlságosan nagy.

Néhány anyira ellentmondók voltak a jókarakterű megjegyzések és tanácsok, hogy a Saino Alpo homloka elborult a tanácsalanságban: «Istenem, mit csináljak hát?»

— Ne adjon semmit a megjegyzésekre — tanácsoltam neki. — A milói Vénusz még ma sem lenne kész, ha alkotója minden észrevételt honorálni akar. Hanem, tudja, mit csináljon? Gyúrja át a nyakkendőt *ferdén lecsúsztatva*, mert ez a csinosog és a nyakamon és a jó vasalású kabát zavarja meg az embereket.

A művész szót fogadott, egy két mozdulatot tett a nyirkos agyagon és ime a nyakkendő balra csúszott.

Jöttek azután is a látogatók, nézték a szobrot, meglátták a ferde nyakkendőt, elmosolyodtak és szóltanak egyik úgy, mint a másik:

— Ejnye, de tökéletes!

Olyan, a milyen. Én nem akarom dicsérni, de azt az egyet minden felebarátomnak jó lélekmondhatom, hogy az efféle mulatságot tegye el magának a halála után való időkre.

Mikszáth Kálmán.

EGY MELLSZOBOR TÖRTÉNETE.

A szobrászok gyakorlatában nem ritkaság, hogy valaki beküld egy fényképet és a fénykép után rendeli meg a szobrot, sőt még a napját is megszabja, hogy mikorra kell késznek lennie. Pedig még a vargától sem várjuk, hogy mértékével nélkül készítse el a csizmát; oda kell neki adnunk a lábunkat, hogy minden oldalról mértéket vegyen róla.

Ez jutott eszembe, mikor azon feladat előtt álltam, hogy mellszobrot csináljak Mikszáth Kálmánról, Mikszáth Kálmán nélkül. A kitűnő író nyilván abban a véleményben volt, hogy a mit ő megtehet, az én tölem is kitelik. Ő leül íróasztala mellé, vagy kényelmesen elterül a pamlagon, vagy föl s alá sétál szobájában és ezalatt egyre-másra születnek meg legváltozatosabb, de mindig élethű alakjai. Hiába erősítem, hogy én így nem tudok képmást alkotni. Ha szoborban kívánja magát látni, akkor le kell telepednie velem szemben s nyugton maradnia bizonyos ideig. De lehetetlen volt Mikszáthot erről meggyőzőnöm s makacsul vonakodott «ülni». Járt föl és le, vagy épen úgy elűnt szemem elől, hogy a szomszéd szobájában fiait keresse föl. Szóval épen csak a helyén nem akart maradni, mikor mintáznak kellett volna.

Beláttam, hogy hasztalan minden küzdelem. Elkértem a Mikszáth fényképét s azután elkezdtem dolgozni. Néhány nap múlva annyira jutottam, hogy a mellszobrot hasonlóknak kezdtek találni. Egy nap odajött egy író és költő. Megnézte a szobrot köröskörül s legfelsőbb megelégedését fejezte ki. Csupán az ellen tett kifogást, hogy a fej kissé túlságosan nagy. Másnap jött a borbély. Ez is meglepette műve-met. «No, mit szól hozzá?» — kérdezte tőle Mikszáth. «A többi megjárja, — szólt a hajművész, — csak a bajusza volna rendezesebb és

jobbán kivenve. Már vártam, hogy mikor jön a szabó, a ki szintén némileg kolléga, mert ő is megbízóinak testalkata után alkotja meg műveit.

Sokáig nem ment ki a fejből, hogyan mondhat véleményt egy író ember, egy költő olyan szoborról, a mely még a készülési első fokozatban van. Mintha én odamennék ő hozzá, a mikor egy költemény alapszemjéjét papírosra vetette s bírálni kezdeném a rímeket, a sorokat, a szerkezetet, sőt a betűket, hogy itt, meg ott hiányzik a pont az i betűről, vagy éppen azt vizsgálgatnám, hogy a papíros és a betűk elég nagyok-e! A szabón se csodálkoztam volna, ha eljön és a kabátkészítés szempontjából bírál.

Szerencsére szabó nem jött. Ellenben jött Strobl mester, tanárom, hogy segítségemre legyen. És csakugyan sikerrel lépett közbe. Először ő is megbírálta a művet és — a fenti költő ellenére — a fejét *nagyobbnak* kívánta. Így is történt. Ő maga vitte véghez a módosítást. Teljes egy óráig szót fogadott neki Mikszáth. Elhitte most már, hogy másképp nem lehet. Így aztán jól indult a dolog tovább. A mit az alatt az egy óra alatt ellestem Mikszáthból, azon a nyomon haladva, most már hamarosan befejeztem munkámat annyira, hogy gipszbe lehetett önteni. De nem lett az, a minék óhajtottam. El kellett térnem az eredeti tervtől, hogy a humorista Mikszáthot ábrázoljam. A könnyebb végét kellett fogni a dolognak. Egyszerű képmást készítettem Mikszáthról, olyant, a minők itt rendezen készülnek.

A kép ily alakban is megnyerte azok tetszését, a kik látták. Részben magam is meg vagyok vele elégedve. S azzal a meggyőződéssel búcsúztam el tőle és akaratos gazdájától, hogy Mikszáth jó író, de rossz modell. Mindazáltal jól esik most, a sok bajjal megalkotott szobor befejeztével, visszagondolnom a nála töltött órákra és örülnök, hogy mellszoborra az én kezem alól került ki.

Enlund-Saino Alpo.

A SZABADSÁG SZOBRA.*

Előfóhász.

Atyánk! halálból életet Teremtő!
E gyásznapon hála-dal zeng Feléd.
Feltámadást hirdet a bús temető.
Óvezze fény halottaik nevét!
Ha kértünk most, áhítva, könyörgve,
Figyelj reánk, néped jó Istene!
Gyöngyözőn harmat vér-átáta rögre,
Hogy a könny is öröme intene!
Amen.

Uram! hű karodon vezetve néped,
Század lábba kelt át Jordán folyón,
Ki lankadt csüggedve: újra éled
Szabadságért rajongva, lángolón.
Jutalma negyven évi bujdosásnak
Aranykalászal ékes, szép vidék.
Folyam mély medrűből köveket ásnak,
Kik a frigyiládát vállukon vivék.

Józsúé, a vándor nép óriása
Szavadra figyelvén: emelt követ,
Hogy ezt jegyül utód-utódja lássa.
Nevedbe érte hába s köszönét!
Törvényed tizenkét kő-lapra vésvé,
Szabadító Erőd jelképe lett.
Igy szállott át jövődön nemzedékre,
Sértetlenül idők árja felett!

A múlt magát ismételi időnként,
Te rendeléd, sorsunk körben forog,
Magyar nép is bejárt kiellen ösvényét.
Járomba fogva: álomkép a Jog!
Mintha levettéd volna róla gondod,
Ősi honban bolyong hazátlanul,
Letporták, ha zászlót néha bontott,
A hódító görnyedni megtanul!

Megszántad őt!... derül atyai arcod,
Anteoszként élet-halálra kész;
Dávid gyanánt vívja a hősi harcot,
Nevedbe bívva: szebb jövőre néz.
Hazánk porát áztatja vérpatakja,
Suhint a kard, az ágyú meg dörog,
A vérkeresztiség mártírja avajta
A Honvédet s neve így lett örök!

Már zeng diadalról magasatos ének,
Egész világ csodálat elmozgat.

* Az 1849 augusztus 2-iki debreczeni csata évfordulóján, 1902 augusztus 2-ikán, a debreczeni ref. nagytemplomban elmondott ima.

Honvédeinkről legendát regélnék,
Úritenek győzelmi sereget!
De ostorodat, bíránk, kibocsátod,
Vad esordában zúdúl irtó sereg,
S mintha vétkünkért verne régi átok,
Leigáznak a zsarnokfegyverek.

E várost is, hitünk kőszikla-tornyát,
Mely annyi részt legyőzött hősiég,
Rabolva dőlják gyilkos, durva hordák,
Nyáron jött el az éjszaki hideg...
Intesz megint!... s iszonyú rombolásra
Reánk terül a barna szemfedél,
S mint vihartól megrongált gyöngye bárka,
Hányattatunk... havaz a sűrű tél.

Pereg a könny... esörög a rab bilincse,
Több éven át keserv keservre gyűl,
S ki a romot fölépítmi segítse,
Csak tőled várjuk, Atyánk, egyedül!
S te nem maradtál tőlünk messze távol;
Elküldötted a Béke angyalát,
Leoldva már a bánat-szötte fátyol;
Esdő imánk, te Szent, meghallgatád!

Békőba vert szabadság s igaz eszme
Maradhat-e börtönbe zárt halott?
Fagyos télen a gabona kivészne,
De kikelet kikelt a magot.
Aldott lelked vérozóban nevelhet
— Habár néha sok időbe kerül, —
Szabadságot szülő főszeget elvet,
S szoborrá öntve áll szövéteklül!

Az érezszoport ott szent házad tövében
Mint Jordán vízének kő-oszlopa,
Viadalról, diadalról regéljen,
Szent ihlettel járuljatok oda,
Magyar honvédek hősi nemzedéke!
Szolgáljon ez jegyül, mint hajdanán,
Fénylő koronája legyen a Béke,
Hazánknek földje gazdag Kánaán!

Ha jóne kor, midőn házad gyalzva,
Véres önkény űne halotti tort,
S rabnemzedet nyögne hamuba, gyászba,
Mert vas-erőszak mindent eltiport;
Szobronkra nézve örök visszatérhet;
Széttör igát s jogért harcolni fog,
Babért arat, ki küzd, felöltve vérted,
Ha keblében hű magyar szív dobog.

Hazát, Királyt szeretni lelkesítsen
Az az eszme, mit ez szobor jelez,
Védő szárnyad takarja, kegyes Isten!
Akkor e nap szép ünnep napja lesz.
A névtelen testvérek álma felett,
Kik e hazáért küzdve estek el,
Virasszon igaz, bánatos kegyelet,
Mely üdvökért Te hozzád esdekel!

Elvezertek... de sűrűből kikelve,
Beszélnek, bár ajkuk néma s lezárt,
A vértanuk tüzes pünköszt nyelve
Nem ösmerhet korlátot és határt.
Lelked beszéde az; szívünkbe írod;
Minden szobor ledől, de templomod,
Hol hirdetünk megváltó szent ígkét,
Kiáll s visszaver minden ostromot.
Amen.

Utó-fóhász.

Bús emlékek romjainál megállva,
A multakon kesergő kegyelet
Panaszos siralmat szövtől imánkba
S honvédsaira koszorút helyezett,
De fényénél szabadság oszlopának,
Szívárványává változnak könyveink,
S mint napkelten a kő: oszlik a bánat,
Mihelyt reánk védő szemek tekint!
Amen.

Könyves Tóth Kálmán.

A HONVÉDMENHÁZ JUBILEUMA.

Az agg honvédek menedékháza ez évben éri meg fölépítésének harminczadik évfordulóját. Három holdnyi kert közepén, fák, virágok s árnyas lugások közt emelkedik az egyemeletes díszes épület, a melynek csinos homlokzatán ez a fölírás van:

Az 1848/49-iki rokkant honvédeknek hálás elismerésül a nemzet egyesei.

AZ EZRED FELÁLL AZ ELVONULÁSHOZ.

Fölötte az ország czimere s két angyal között honvédelmek, míg a húsz öl hosszú homlokzat két végén két kőből faragott sisakos vitéz áll őrt. Az emelet felső részén több vármege aranyos czimere látható. Ez a kastély-szerű épület a szabadságharcz elagott vitézeinek, keresetképtelen bémáinak csendes, nyugalmas menedékhelye. Itt üldögélnék napestig az árnyas fák alatt az egykori daliák, huszárok, tüzérek, utászok, gyalogok mind egyforma egyenruhában.

A lugásokban asztalok, körülte lóczák vannak s ezekre telepednek az ősz szakállú, roskatag agastyánok. Majd mindegyiknek az ölben ott van a bot, a melyre jártukban-keltükben támaszkodnak. Alig van már közöttük olyan, a ki a göröcs botot, ezt a hűséges segítő társat nélkülözni tudná.

Hanem azért, mikor reggeli parancsiadásra szól a csengettyű, a régi vitézeket valami különös erő szállja meg, majd mindnyájan kiegyenesednek s így állnak hosszú sorban, feszes tartással a parancsnok elé.

Fáradt lelkükkel ilyenkor visszazásálnak a dicsőséges multba, a mikor lobogó zászlók alatt a szabadság véres csatáiba indultak. Akkor még ifjak voltak, minden tagjuk csupa izom és erő, a szívük pedig tele rajongó lelkesedéssel. De azóta egy fél századnál is nagyobb idő viharzott el fejük fölött s roskatag agastyánokká lettek, a kiknek egyedüli kincsük a visszalelkedés a nagy időkre és nagy emberekre. Csendesen kertjük, a susogó lombok csak a temető képt juttatják eszükbe, a hová nemsokára átköltöznek.

Harmincz év óta áll már az agg honvédek kényelmes othona a külső Soroksári-út 62-ik számú 4000 □-öles telken. A legelső országos honvédegyülésen Vidats János indítványozta volt, hogy építsenek házat a 48-as rokkant honvédek számára, a hol lakást és ellátást nyerjenek. Az indítványt nagy lelkesedéssel egyhangulag elfogadták s az előkészítő bizottságot is megalakították.

Az adakozás erre az egész országban megindult s oly szép eredménnyel folyt, hogy 1871 május haváig több, mint 87,000 forint gyűlt össze. Most már hozzáfoghattak a menház építéséhez. Az alapkövet október 1-én tették le ünnepélyesen. Alá helyezték a függetlenség harcz számos okmányát, több arany- és ezüst-pénzt, Kossuth-bankjegyeket, Vetter Antal altábornagy érdemjelét, Gáspár András tábornok arczképét s a még életben levő összes honvédek névsorát.

Az épület pár hónap alatt tető alatt állt s belső berendezése is teljesen készen volt 1872 nyarán. Ünnepélyes megnyitását azonban szeptember 29-ikére halasztották, a mikor már hat rokkant honvéd lakója is volt. Az épület nyolczvan rokkant honvéd befogadására készült, de már a következő évben, a mikor az egész országból tömegesen érkeztek a felvételt kérő folyamodványok, a létszámot százra emelték föl s első parancsnoknak a honvédménház építésének lelkes kezdeményezője Vidats János lett. Kilencz év múlva a menház állami kezelésbe ment át s pár évvel ezelőtt 150-re emelték fel a létszámot s államköltségen egy szárnyépületet is toldot-

tekeresalokban fonják homlokuk köré, de a csipkedész helyett mindnyájoknak fejét a nemzeti, fekete szegélyes piros sapka fedi. Így járnak a gazdagok és szegények egyaránt. A gazdagokat csak aranyhímzésű pruszlikuk különbözteti meg a szegénysorsú nőtől. A parasztférhákon szűk posztónadrág és piros zubbony van. Csizmát és bakancsot hordanak. Mindegyiknek derekát piros öv veszi körül, melyekben pisztolyaikat tartják. Fejükön a nőkéhez hasonló saphát viselnek. A saphák tetején H. I. (I. Nikola) a fejedelem kezdetűje van kivarra. Ez a tarka, festői tömeg teszi változatossá a különben egyhangú cetinjai életet.

A piacon kívül az asszonyokat nem igen láthatni az utcákon. Az asszony a házában elfoglalva, míg a férfiak az utcákon sűrűkóznak, vagy a kávéházakban ülnek.

Az idegennek mindenek előtt a fényes ruházati montenegrói tiszt ölték szemébe, a mint Cetinje Fő-utcáján le s fel sétálgatnak. Montenegróban minden férfi katona. Állandó szolgálattételre minden harmadik hónapban másokat hívnak be, hogy magukat új fegyverek és az ágyúk kezelésében kiképezhessék. Puskája mindegyiknek van s odahaza is gyakorolja magát a fegyverfogásban. Ruházatuk nem különbözik a rendes nemzeti ruhától. Csak a legénységben van fehér harisnya a nadrághoz kapcsolva. A zubbony piros posztó, a nadrág pedig kék. Az őrmesterig csillagot viselnek. A tisztakat a H. I. jelű saphákon elől felvarrt ezüst nemzeti czímeren feltüntetett aranyávokró különböztetik meg. A tiszt mellett, a zubbony fölött egy rövid, ezüst- és aranygombokból összeállított, vértserű mellvédő fedi, melyet drágakövekkel kirakott csatok fűznek össze. Ezen a fényes mellészen ragyognak az érdemrendek, melyekre minden montenegrói tiszt oly büszkén tekint, mint akár az ég csillagára.

A tiszték zubbonyát, a görögökhöz hasonló, majdnem térdig érő világos sűrű díszderék fedi. A tiszték, ép úgy a fejedelem is, mindnyájan orosz divatú, térden felüli csizmát, többnyire oroszlak-csizmát viselnek. Hatalmas, szép szalás legény minden montenegrói katona. Vakmerő bátorsága páratlan.

Ivánovic József.

Farkas Emőd.

CETINJEI KÉPEK.

Montenegro kiesziny fővárosának, melyről a mi nap tartott fejedelmi esküvő alkalmából a szokott-nál többször beszéltek, nem sok nevezetessége van. Még a legérdekesebb ezek között a cetinjei piac.

A piac a város közepén fekszik; a Fő-utca és a Zetszka-utca közt meglehetősen nagy térségen terül el. Árnyas fák szegélyezik, a Fő-utca felé eső oldalon pedig egy hosszú fedett csarnok húzódik végig. Ez alá vonulnak télen s a rossz idő elől. Vasárnap és csütörtökön van a heti piac. Ide hozza a cetinjei és a környékbeli nép csekély oladnivalóját, a mi egy-két pár csirkeből, egy-két darab báránykából, kecskéből, kecsketejből, juhtúrós- és sajtból, silány, aprószemű krumpliból és kevéske kukoricából vagy a maguk szötte ruhászövetből, ingvászonból áll. No meg tüzelőfát is ott árulnak. Érdekes, változatos kép tárul az idegen elé, a mint a piacot megpillantja. Az asszonyok jobbra fekete szoknya és sötét pruszlik van, melyre egy hosszú fehér köpenyt öltenek. Hajukat tekeresbe fonják s a tekeresből fátyolszerű csipkehímszést onlik nyakukra. A leányok többnyire világosszürke ruhában járnak; ugyan- csak hosszú fehér köpenyűk van. Hajukat szintén

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Ihász Aladár: *Költemények; Budapest, 1902.*

Érzelmes, meleg kedélyű ember mondja el a kötetben vallomását szerelméről, a természet s különösen az erdei képek iránti szeretetéről, ideálisan szemlemben, magyaros formákat keresve. Észrevehetően törekszik őszinteségre, s néha sikerült is neki illúziót kelteni az olvasóban, dalai átérzett voltáról. Képelete élénk, könnyen s bizonyos bőséggel viszi tolla alá a színeket, — de a sok szín ritkán tud művészi képpé összeolvadni, bizonytalanul, hol összekeveredve, hol túlságosan különválva s mindenképen egymás hatását rontra lebegnek verseiben: nagyon megérik rajtuk a fejelemző művészi öntudatosság hiánya. Csinosan induló verset sokszor elront egy lapos vagy bombasztikus strofa, viszont a banális szölamok között sokszor meglepetve bukkannak a képzelt egy-egy csinos virágára. Nem elég, ha az embernek érzései és ötletei vannak: meg is kell a verset komponálni,

GYŰLEKEZÉS A TÁBORI MISÉHEZ.

A HADIK-HUSZÁROK JUBILEUMÁRÓL. — Kossak fényképei.

hogyminden részlet a maga helyén, a maga értékével, hatásában a többit nem rontva érvényesüljön s az érzés így megkapja a neki leginkább megfelelő formát. A művészi fegyelem ráférne a szerző verselésére és nyelvére is, a mely sokszor döcögős s olykor feltűnő laposságok vannak benne, a mi annál is feltűnőbb, mert a szerzőnek van formazérke s nyelvében van magyaros zamat. A kötethez Bartha Miklós írt meglehetősen előszót. Mutatványul a következő verset közöljük az «A hegyek közt» című ciklusból:

Óraszámra járok	Lépteim nesztől
Rengeteg ölén.	Szarvas, őz riad.
Hársak, tölgyek árnya	A madár megröppen
Borúl rám, főlém.	S tarka gyík szalad.
Vadgalamb bűgása	A mohás rogek közt
Kísér utamon,	Félve bujnak el, —
S a magány varázsa	Azt hiszik szegénykéék,
Mind mélyebbre von.	A vész jár közel.

Szellő, sügd meg néki
Vadgalamb, dalold,
Tanuim a napfény
Csillag, és a hold —
Nem bántok én senkit; —
Egy pár szem miatt
Bolygok össze-vissza
Úttalan utat! . . .

Illésiasz. Humoros éposz, írták Lakatos Andor és Vértés József. Szórakoztató, jó humorú s ügyes verselésű könyv azoknak, a kik ezt a műfajt kedvelik. A szövegben több sikerült rajz is van, melyeket Lakatos Alfréd készített. A csinosan kiállított könyv ára 1 korona 20 fillér.

A leánymamák fia. Vig regény négy kötetben. Írta Kincs István. A Szent-István-társulat kiadása; ára kötet 4 korona. A regény főhőse egy árván maradt kis gyermek, a ki később egy vidéki város társadalmának kiváló alakja lesz. A történet a nemzeti elnyomatás korszakában játszódik, a mikor azonban már az alkotmányosság szelleme lengedezni kezd. Legsikerültebb részletei azok, a melyekben a szerző a kisvárosi életet festi s itt alakjait sok humorral állítja elének. A hang és előadás szintén humoros, tulzások nélkül, úgy a jellemek rajzában mint az előadás módjában. A szerző egyszerű, magyaros nyelven ír, a mi csak emeli munkája értékét.

A magyar korona országainak 1901. évi külkereskedelmi forgalma. A kereskedelmi m. kir. miniszter rendeletéből szerkeszti és kiadja a magy. kir. központi statisztikai hivatal. A nagy alakú, terjedelmes kötetet tevő kimutatás, nagyon sok

SENTIMREY KÁLMÁN, A HONVÉDMENHÁZ PARANCSONKA.

általános érdekű adatot foglal magában, melyek nemcsak tulajdonképp az 1901. évről nézve, hanem általában hű képét adják a külfölddel való kereskedelmi forgalmunknak az utóbbi pár évtizedben. A szépen kiállított könyv ára kemény kötésben öt korona.

Vidékiek beköltözése Debreczenbe 1564—1640 között. Írta Zoltai Lajos. A megjelölt időközben, a a török zaklatásai következtében igen sokan költöztek be Debreczenbe, még messzebb vidékekről is, még pedig nemcsak és közrendűek egyaránt, mivel Debreczen, melynek különben is élénk kereskedelmi és ipari élete volt, a basák védelme alatt sokkal bátorosabb lakóhelynek ígérkezett, mint az apróbb községek. Ezt a beköltözést írta meg Zoltai Lajos a városi levéltár meglévő és sokszor nagyon jellemző s érdekes adatai nyomán, melyek az akkori szokásokra és viszonyokra is élénk világot vetnek. A fizet ár 50 fillér.

A «Turul» című heraldikai folyóirat most megjelent füzetében, — szerkesztik Schönher Gyula és Varju Elemér — több érdekes szakbeli dolgozatot kívül Tinódi Sebestyén nemeslevelének hasonmását is látjuk, melynek eredetijét nem rég Szédeczy Lajos fedezte fel a Gálósi Donáth-család marosvásárhelyi oklevelei közt. Közölve van Tinódi

sajátkezűleg írt körvényének hasonmása is, melyben Ferdinánd királyhoz nemességért és czímerért folyamodik.

A Budapesti Közlöny, a hivatalos lap szerkesztésével Vadnay Károly halála után ideiglenesen dr. Ladik Gusztáv belügyminiszteri titkár és az országos törvénytar szerkesztője bízott meg.

Pályázat Kossuth-ódára. A kassai Kazinczy-Kör pályázatot hirdet Kossuth Lajos születésének századik évfordulóját dícsőítő hazafias ódára. A jutalom, a melyet csak irodalmi becsü munkának adnak ki, ötven korona aranyban. Az idegen kézzel leírt s jellegével ellátott műveket a kör titkári hivatalába (Kassa, Feketesas-épület) 1902. augusztus 31-éig kell beküldeni. A pályanyertes művet a kör 1902. szeptember 19-iki Kossuth-ünnepélyen vagy a szerző, vagy megbízottja szavalja el.

A magyar írók segély-egyesületének buzgó titkára, Vadnay Károly elhalálozván, a míg az igazgató bizottság az ősz folyamán új titkárát választotta, Gyulai Pál másodelnök vette át ideiglenesen a titkári teendőket. Ez idő alatt a folyamódások és adományok és másnemű iratok hozzá intézendők az akadémia palotájába, hol minden hét keddjén 10—12 óra közt személyesen is értekezhetni vele.

MI UJSÁG?

Az angol király koronázása. Edvárd király Cowes ban, saját hajóján van még mindig, s augusztus 7-ikén vagy 8-ikán megy Londonba, a koronázásra. A hivatalos jelentések szerint augusztus 9-ikén a koronázást megtarthatják. A seb gyógyulása már annyira előrehaladt, hogy megengedték a járást; egyelőre mindennap csak kis útát tesz meg a király; a nap nagyobb részét a hajó fedélzetén tölti, kerek karosszékben. Látszik a királyon, mennyire örül, hogy most már karosszékbe került. A lapok gyanakodva írják, hogy a király a koronázás alkalmával is beteg lesz még. A koronázás egy és egy negyed óráig fog tartani. Főpróbát a koronázásból most tartanak. A westminsteri közélet után hosszabb vita után elhatározták, hogy nem ad pénzt az utazók földszítésére, ellenben a St. James-Street háztulajdonosai tizenkétezer koronát adtak össze, hogy legalább ezt az utazót kellően földszítsék.

A kolozsvári Mátyás-szobor. Mátyás király szobrának felavatása fényes ünnepélyek közt megy

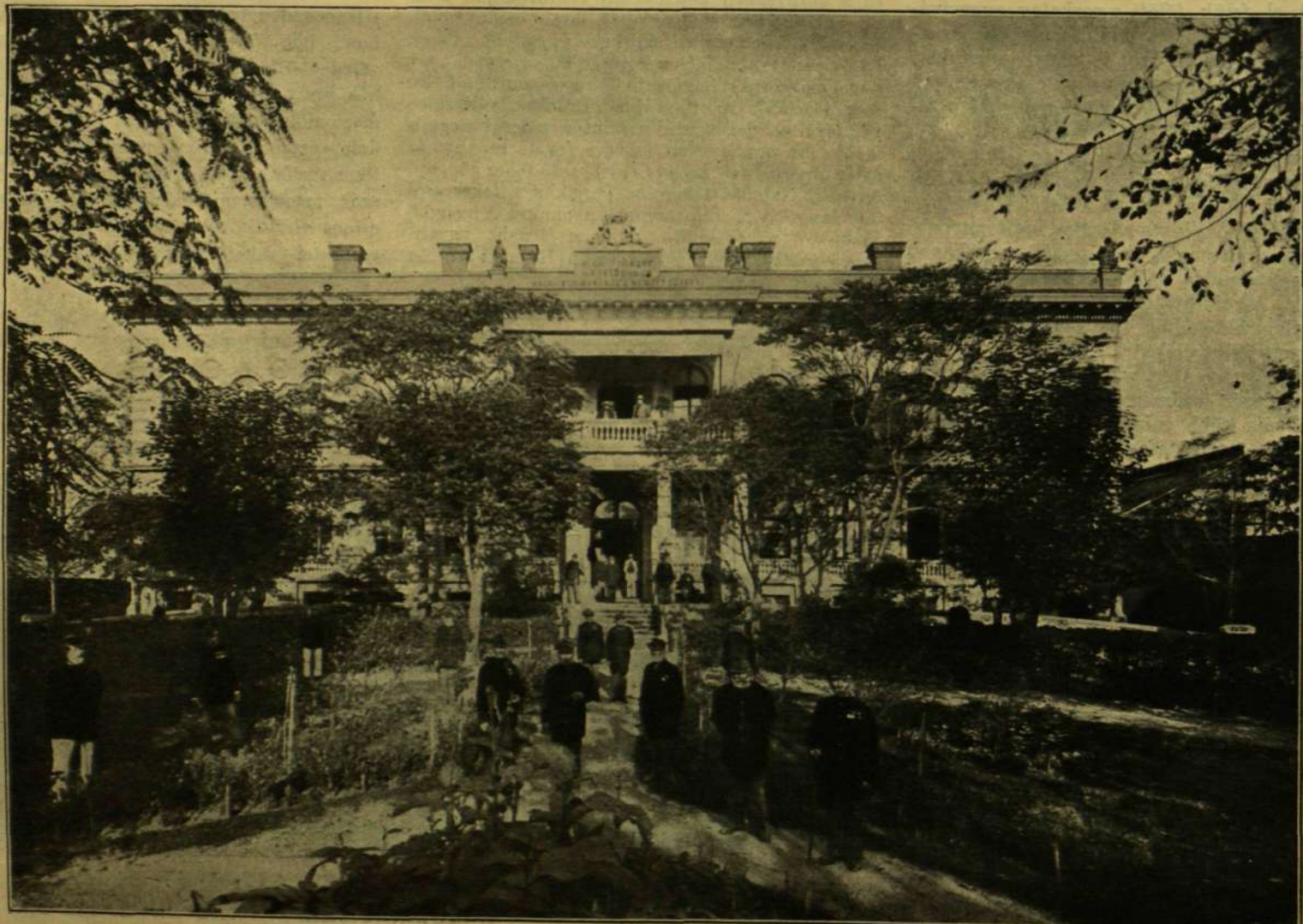
NAPI JELENTÉS A HONVÉDMENHÁZBAN.

végbe Kolozsvárt. A kiadásokra 36,000 koronát fordítanak. Az ünnepélyek sorába tartozik a szobor-leleplezésén kívül az Erzsébet-lobogó felszentelése, a néprajzi múzeum megnyitása, az igazságügyi palota és Ferencz József tudományegyetem új épületeinek zárók letétele, az Erdélyi Szépművészeti Társaság műkiállításának megnyitása, a séta-

téren a néprajzi fölvonulás, színházi díszelőadás és végül a daloskörök együttes szerenádjá. Az ünnep két napig tart, az első napot csak a szobor-leleplezése és az azzal szorosán összefüggő ünnepek töltik be. A bizottság az érkező vendégek számára gondoskodik szállásról és a vendégek tiszteletére lakomát is rendeznek. A törvényhatósági bizottság

augusztus 2-án tartandó rendkívüli közgyűlésén fogja az ügyet tárgyalni.

A honfoglaló vezérek szobra Zilahon. A Westelényi szoborral egyidejűleg szeptemberben leleplezik a honfoglaláskor Erdélyben járt vezérek emlékoszlopát is. Az emlékmű hatalmas oszlopból áll, melynek tetején turul-madár van. Az emlékoszlop szintén Fadrusz János műve.

A HONVÉDMENHÁZ

KÁRTYÁZÓ ÖREG HONVÉDEK A HONVÉDMENHÁZ KERTJÉBEN.

Petöfi-ünnep. Julius 30-ikán volt ötvenharma...

A debreczeni szabadság-szobor. Augustus 2-ikán a szabadságharc egyik utolsó csatájának...

A Hadik-huszárok jubileuma. A régi Hadik-huszárok, — most a 3-ik huszárezred — melynek...

Julius 29-ikén reggel a kaszárnya előtti téren Csák Csizriék miniorita rendfőnök tábori misét...

A Hadik-huszárok aradi ünnepéjére vonatkozó két képünk. Egyiket a tábori misére moncoltak...

Új egyetemi tanárok. A király dr. Ferenczy József műegyetemi nyilvános rendes tanári címre...

Egy tudós hazatérése. Bíró Lajos természet-tudós, ki évekig töltött Ausztráliában, Új-Guinea...

A velencei Campanile felépítése. Az összedőlt Campanile romjaiból kiválogatták, a mi épébb...

darab volt, az alakatlan törmelékét a tengerbe vitték.

HALÁLOZÁSOK.

VADNAY KÁROLY július 27-ikén délelőtt halt meg Budapestben. Veszedelmes gyomorbetegségen szenvedett...

Dr. JANKÓ JÁNOS július 27-ikén érte a váratlan halál Borszéken, míg neje Abbaziában üdült.

A rab madár. Elbeszélés. Ugy látszik, hogy a szerzőnek nagyon megragadta a figyelmét egyik ismert írónk...

Elhunytak még a közelmúlt napokban: Török KONSTANT ciszterci rendi pap, a székelyfővári kath. főcím. rendes tanára Egerben.

nyolcvas honvédfőhadnagy, 77 éves korában Zsárány községben. Az elhunyt Lengyelországban mint hűbados...

VIKÁR BELÁNE, szül. Krekács Julia, az ismert tudományos íróné Budapestben, ki férjének irodalmi és tudományos vállalkozásában is híj segítő-társa volt.

HA IZZAD, HA VISZKED A TESTE, HA SÖMÖRÖS, HA BŐRKÍFTÉSEI VANNAK, NE CSINÁLJON SEMMIT, CSAK EGY TEGYEL ERÉNYI-FÉLE ICHTIO-LIACILYLT VEGYEN.

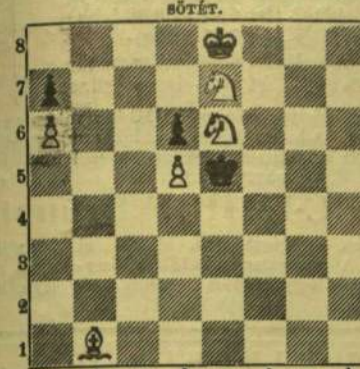
Szerkesztői üzenetek. C. K. A Simplon-alagút építésében olyan akadályok merültek fel, melyekre még szakavatott bányamezőmunkások sem számíthattak.

A rab madár. Elbeszélés. Ugy látszik, hogy a szerzőnek nagyon megragadta a figyelmét egyik ismert írónk egy elbeszélése s akarva, nem akarva, egészen ennek a nyomán halad, csak emelt választott újat...

Annas. A versben van némi lendület, itt-ott egy-két színes sor, csak hogy jóval több henna a konvencionális frázis s a nyelv is kissé mesterkelt.

SAKKJÁTÉK

2285. számú feladvány Holzhause W. tól.

Világos indul s a negyedik lépésre matot mond.

A 2268. sz. feladv. megf. Shinkmann W. A. tól.

Table with chess moves in Fildgo. and Sötét. columns.

Helyesen fejtezték meg: Budapest: K. J. és F. H. — Andorfi S. — Kovács J. — Beniczky Sándor.

KÉPTALÁNY.

A Vasárnapi Ujság 28. számában megjelent képtalány megf. Szigetvár vérszelíd.

Felolós szerkesztő: Nagy Miklós. Szerkesztői iroda: Budapest, IV., Kaplony-utca 9.

Ha izzad, ha viszked a teste, ha sömörös, ha bőrkíftései vannak, ne csináljon semmit, csak egy tegyel Erényi-féle ICHTIO-LIACILYLT vegyen.

Az egyedül létező valódi angol SZÉPÍTŐSZER a Balassa-féle valódi angol UGORKATEJ, mely azonnal eltávolít minden szepilót, májfoltot, pattanást, bőrkiütést (mitesser) stb.

Főszékhely: BALASSA KORNÉL gyógy-dépsi hely: Temesvár.

Kapható minden gyógyszerháznál. — Főraktár Budapest: Török József gyógyszerháznál, Király-utca 12 és Andrássy-ut 26.

Magyar királyi államvasutak.

Mérsékelt áru menettéri jegyek kiadása Szent-István ünnepnap alkalmából.

A Szent-István ünnepnap alkalmából a magyar királyi államvasutak, valamint a kassa-oderbergi vasút magyar vonalainak összes állomásairól — az üzemiükben álló helyi érdekű vasutak állomásainak és a szomszédos forgalomnak kiadásával — mind a három kocsiosztályra néve egy a gyors-, mint a személyvonatokon Budapestre mérsékelt áru menettéri jegyek adatai ki.

Ezen jegyek folyó évi augusztus hó 16-20. napján, az utóbbi napon azonban csak a reggeli órákban, valamennyi személyszállító vonatához (expresszvonatok kivételével) fogják kiadni.

A menettéri jegyek 5 napig érvényesek oly módon, hogy a kiadás napját első napnak számítva, a visszautazást legkésőbb az 5. napon éjfélig előtti meg kell kezdeni, megkezdés után azonban, hogy a visszautazás legkorábban csak augusztus hó 20-án délután történhetik; korábbi visszautazás esetén a jegyek érvényesülnek.

Utmszakításnak sem menetet, sem jöveket nincs helye. Gyermekekre külön kedvezmény nem engedélyeztetik.

Budapest, 1902 július hó 16-án. Az igazgatóság.

FRANKLIN-TÁRSULAT KIADÁSA MAGYAR REMEKIRÓK 55 KÖTET SHAKSPERE ÖSSZES SZINMŰVEI 6 KÖTET ÁRUK EGYÜTT 240 KORONA KÜLÖN: Magyar Remekirók 220 kor., Shakspere 30 kor.

Császárfürdő BUDAPESTEN 9375 teli és nyári gyógyhely.

A ki jó, egészséges, tiszta és fehér fogakat akar, használjon STOMATIN-fogport, STOMATIN-fogpasztát vagy STOMATIN-fogpépet.

HOGY KARCSUVA... Készült: Török József győgyháznál Budapestben.

FÖLDES-féle MARGIT-CRÈME gyorsan és biztosan ható szőrszépítő és bőrfoltok, kiütések, pattanások és mindenemű bőrből ellen. Rögön hat.

Ha ószül a haja, használja a „Stella“-vizet (Hair Regenerator), mely nem fest de a haj eredeti színét adja vissza.

Fényképészeti cikkek készüliek, Kodakok, objectivek és minden a szakmába vágó kellékek legolcsóbban szerezhetők be.

Restitutions Kwizdafele Restitutionsfluid. Cs és szab. mosóvíz lovak részére.

Elsőrangú. E kénésvízű gyógyfürdő, pártalan gözfürdővel és legmodernebb iszapfürdővel pompás ásványvíz uszodával, hó- és kádúrákkal. Prospektus ingyen bérmentve.

A ki azt akarja, hogy szája tiszta, szagtalan és üde legyen, használjon STOMATIN-szájvizet és STOMATIN-szájzajt (GACHOU).

száj- és fogápoló szerek Stomatatin

